

Inhoudsopgave

Bakker, tuinder.....	1
Batenbrock, dienstbode bij Theelen-Mertens.....	3
Bazuin.....	4
Beck.....	4
Beckers.....	4
van Beek.....	5
de Beijer, onderwijzeres.....	5
Bellen, echtgenoot van vroedvrouw Koullen.....	5
Bovenstaand briefje over de vroedvrouwen.....	5
van der Berg, tuinier; van den Berg, dominee.....	5
van den Beuken.....	7
Beuker, turfarbeider.....	7
de Bie, vroedvrouw.....	7
Bies, Bis.....	8
Bijnen, pastoor.....	8
Graf van pastoor Bijnen.....	9
Blanken.....	10
Blankensteijn.....	10
Blatter.....	10
van de Blocquery, directeur.....	12
Bloemers.....	15
Boelhouters, tuinbaas.....	15
Boerma, pachter [zie elders].....	15
Boers, stationschef.....	20
Willem van der Boom.....	20
Boonen, briefvengarder.....	20
van der Borot.....	21
Bos, stationschef.....	21
Bos, directeur Adrianus.....	21
Adrianus Bos was een tegendraadse persoon.....	21
Bos' beginjaren als directeur in Helenaveen.....	21
Aandelenverwerving.....	21
Definitieve benoeming tot directeur.....	22
Proefboringen naar steenkool	22
Ontginningen.....	22
Koningshoeven.....	22
De werkzaamheden van de directeur van de Maatschappij Helenaveen.....	22
Bosch, directeur G.....	28
Bos [G. Bosch?].	28
Bosch (anderen).....	29
Bots.....	29
Botter.....	29
van de Bovenkamp, tuinder.....	30
van de Branden.....	30
van Breda, veenbaas.....	30
Bremer.....	30
Brink.....	31
Bronnenberg, onderwijzer.....	31
Brouwer, pachter.....	31
Broze.....	31
van Bruggen.....	31
Bruggenwirt.....	32
Bruis.....	32
van Brunschot, onderwijzeres.....	32
de Bruyn.....	32
Buis, tuinder	32
den Burger, protestant godsdienstonderwijzer.....	33
Burton.....	33
Bussing.....	33

Bakker, tuinder

14 mei 1890 Door de hovenier A. Bakker, te Helenaveen (N. Br.), zijn Zaterdag reeds de eerste erwten van den kouden grond aan Z. M. den Koning aangeboden.

14 mei 1891 Hij zegt 3½ hectare tuingrond en bouwgrond en woning van de Mij te hebben. daarvoor betalende 50 gld per hectare - en dan nog f2.50 in de week voor de woning.

10 Het beste tabakland dat door de Mij is gemest wordt voor 25 gld per hectare verpacht. deze verhouding is dus onrechtvaardig zelfs de plaats waar het huis op staat wordt niet van het land afgetrokken.

vr. Is de woning ingericht naar Uw genoegen?

a vroeger betaalde ik 50 gld, in werkelijkheid had ik maar voor 35 gld gehuurd, toen heb ik gezegd ik wil wel wat meer betalen, doch zooals het nu is, is het te veel.

15 vr. Gij zijt het die vroeger de eerste erwtjes aan den Koning stuurde?

a. Ja. vroeger heb ik ook 25 gld als premie gehad, verleden jaar 10 gld. ik was de eenige er waren er niet meer. van het jaar heb ik ook geteeld, doch Bosch trekt zich er niets van aan, omdat ik in den Bosch ben gaan klagen bij den Hr van der Steen.

vr. Waarover?

20 a. In der tijd (in 84) lagen nog 30 vaten augurken van Schellings. Toen kwam mijnh. Bosch en zeide dat hij ook ging inmaken. hij zoude alles aan de man brengen en hout leveren. Er kwam een schip tonnen. Ik maakte toen de augurken in voor den directeur. de koper kwam hier en keurde ze goed, doch toen hij bij den directeur kwam zeide deze dat hij later zoude schrijven waarop een antwoord is gevolgd dat hij de augurken
25 niet gunde. toen zijn zij verrot. het was een schade voor mij van ±200 gld. Naderhand is dit verrekend met de landpacht nadat ik geklaagd heb bij het bestuur. dit is de oorzaak dat Bosch zoo tegen mij is.

Wat het huis betreft, ik had niet eens plaats om een varken te bergen. Ik heb toen zelf wat gebouwd van planken die ik van de werf heb gehaald. Dezer winter haalde ik 6
30 kruiwagens vale turf deze moest ik onmiddellijk betalen terwijl niemand dat doet. Toen de schulden tengevolge van het Koningsfonds zoude gedelfd worden heb ik ? daags te voren nog 136 gld betaald, terwijl ik anders niets had behoeven te betalen. het was mij aangezegd dat ik moest betalen.

35 Verder zijn de pachten niet gelijk. Lambertus Stork betaalt 50 gld een ander 25 gld per hect.

vr. Waaraan schrijft gij dit alles toe?

a. Het komt omdat de directeur geloofziek is. anderen kunnen ook geld op rekening krijgen doch ik niet.

vr. Doch dit zijn allen arbeiders?

40 a. Neen aan tuinders wordt ook geld gegeven.

Ten slotte beklagt Bakker zich I over de hooge pacht II omdat hij door den directeur gezocht wordt.

45 Dezen winter werd hij aangezegd voor 1 Januari te betalen. hij heeft daartoe geld geleend. Anderen zijn achter net huur. sommigen krijgen geld van de Mij bv.

Blankesteyn die geen hectare te huur moest krijgen! hij haalt elke week geld op het kantoor en is tuinder even als Bakker.

50 Hij zegt dat aan Veldhuizen land verpacht is ter grootte van 75 roeden, waarvoor hij met de woning 40 gld en centen betaalt en ontkent ten slotte ten sterkste dat het huis is ingericht naar zijn goedvinden. alhier heeft hij den directeur gezegd dat hij wel meer huur zoude willen betalen.

26 mei 1891 J. Bakker tuinder.

55 Hij klaagt dat zijn huis slecht is, dat de directeur altijd reparatie heeft beloofd, dat hij nu zijn zaad niet kan droog houden.

Hij betaalt 50 gld voor het huis, zonder de grond. hij verwoont 219 gld en heeft 3½ hectare in pacht. het is hoog en slecht land. hij koopt veel mest terwijl men in de Geldersche straat minder verwoont, en niet behoeft te mesten?

60 Hij vertelt verder wat er met de augurken in 86 is geschied; definitieve afrekening is er nooit geweest.

Hij verhaalt verder dat zij een veefonds hadden een 80 tal beuten waren ingeschreven verleden jaar stierven een 8 of 9 koeien zij werden toen uit het fonds van Deurne gezet. Zij gingen toen te rade bij directeur welke als maatschappij de "Eersteling te Utrecht aanried. dit kostte toen een 300 gld. Wij vonden het te veel en hebben nu
65 zelf een fonds opgericht.

26 mei 1891 32 Ant Bakker tuinder

is reeds gehoord (onder no 3). komt zich aanbevelen bij het koningsfonds daar sinds het eerste verhoor zijn gewas weer bevroren is.

70 mei 1891 Is het waar dat A. Bakker daags voordat het bekend is geworden dat de

Koning de schuld heeft betaald nog f136, heeft moeten betalen?

75 14 en 21 juli 1891 13 Is de bouw van het nieuwe huis van A Bakker en de daarvoor te betalen huur in overleg met hem bepaald? en op welke wijze?

Bij den aanbouw der woning van A. Bakker heb ik bij herhaling den hoofdopzichter er op attent gemaakt, dat de woning te kostbaar werd. Telkens en telkens is mij toen echter gezegd dat A. Bakker het wist en bereid was er renten van te betalen. Later scheen dat de hoofdopzichter en Bakker gerekend hadden op 3% terwijl ik 6% vorderde. Het bestuur heeft toen beslissende op een schrijven van A. Bakker, op mijn voorstel op 6% bepaald.

85 14 en 21 juli 1891 31 A Bakker beweert des daags vóór de schulddelging door wijlen Z. M. de koning zijne schuld van f136 te hebben moeten aanzuiveren, is dat juist? Wordt verzocht eene opgaaf van alle wier schuld destijds is kwijtgescholden met het bedrag daarover voor ieder afzonderlijk

Wat is de kwestie omtrent tabaksspijlen die van tabaksplanters zonder vergoeding zouden zijn ingenomen?

90 De bewering van A. Bakker is zoowel wat datum als wat bedrag aangaat onjuist. Hij betaalde zonder aanmaning f312.74, vóór de kwijschelding. Ik had de kwijschelding en den datum er van geheim gehouden, om onjuistheden te voorkomen.

Mij is niets bekend van zonder vergoeding ingenomen tabaksspijlen. Daaromtrent is ook nooit eene klacht bij mij ingekomen.

95 14 en 21 juli 1891 [40] Bestaat er aanleiding om aan de tuinders in het algemeen of in het bijzonder afslag van pacht te geven voor langeren of korteren tijd?

Afslag van huur komt mij onge?den voor. De huren zijn niets te hoog. In droogere jaren praepereren zij daar; natte jaren zijn voor hen ongunstiger. Zij begaan de fout van meerder gunstige uitkomsten te willen dekken: 1° Door hunne teelt te vervroegen - waardoor ze meer en meer blootgesteld zijn aan ongunstig weder.

100 2° Door hunne teelt eenzijdig uit te breiden, waardoor zij de markt overvoeren, en den prijs zeer drukten. 3° Daar aan erkend insolide of onverhaalbare leden te verkoopen, die hooger prijs bieden, maar eindigen met wanbetaling

105 Tuinders die kalm en flink werken hebben zelf in natte jaren te Hveen goede uitkomsten.

Toch zijn er enkele tuinders, Wed. C. Veldhuizen, J v/d Hurk, J. Bakker, misschien ook J v/d Bovenkamp, die voor dit jaar eenige aanspraak maken op vergoeding hebben. Door nalatigheid van onze zijde is hun land onder water geraakt en te nat gebleven ten gevolge van het lossen der Sevenummerpeel.

110 Zoude er sprake zijn van afslag dan verdient het ernstig overweging, de kultuur eenvoudig te doen wegvallen en de huizen aan turfgravers te verhuren. Dat is dan meer in het belang der maatschappij.

115 5 augustus 1891 18e Vraag Is het huis van A Bakker, kostbaarder ingericht met zijne voorkennis dat er meer huur voor zou moeten worden betaald?

Antwoord Ja, ik heb Bakker meermalen op die oor? huis geweest en daar ? hij alen van. Ik meen alleen den Dir. voorgesteld te hebben 1% minder te berekenen, dan werkelijk geschiedt.

120 17 februari 1914 12 Op Woensdag 25 Februari, om 10½ uur voorm., te Helenaveen, ten verzoeken en ten huize van G. Joosten en J. Bakker:

1 negenjaardig paard (appelschimmel), Hollandsch ras.

13 dragende varkens.

4melkgevende en dragende koeien.

125 2 geiten.

1 bakselmachine, karottenmolen, 2 kachels, fornuis, eenig huisraad.

Een groote partij mangelwortelen, knolrapen, hooi en erwtenstroo.

Een partij roggestroo.

Scheppen, riekens, zichten, zeisen en verder voor te brengen zaken.

130 **Batenbrock, dienstbode bij Theelen-Mertens**

Ene Gerda [Gertrud Henriette Batenbrock] kwam volgens het dagboek van Leo Theelen als dienstbode of meid. Ze schijnt maar kort te blijven, één maand in november/december 1922. Daarna ging het blijkbaar weer zonder huishoudhulp, maar eind 1923 wordt ze weer genoemd. Jerome Theelen is dan net geboren. Het salaris is f5.- per maand, en ze krijgt ook nog reisgeld. Nader onderzoek in het archief levert een verrassing: Op 15 november 1922 wordt Gertrud Henriette Batenbrock ingeschreven in Deurne op adres H23.

Ze komt uit Bottrop. Ze is aangekomen op 3 november 1922 en wordt op 2 januari 1924
weer uitgeschreven. Ze is in Bottrop geboren op 22 oktober 1907 en is dienstbode.
140 Dat levert de uitleg van de reizen van Leo Theelen naar Duitsland, zoals vermeld in
zijn kasboek:
25 december 1922 huur Gerda 15 november tot 15 december 1922 f5.- en f2.50 reispeld
26 januari 1923 reis naar Bottrop, huur t/m 15 januari 33000 Mark, equivalent f5.12
145 23 februari 1923 reis naar Bottrop, huur t/m 15 februari 43500 Mark, equivalent met
f5.
27 december 1923 Gerda krijgt f7.50 voor de periode 15 november tot 1 januari 1924

Bazuin

150 1 januari 1940 Omnummering van huisnummers
oud H11 Alb. Bazuin nieuw H9

Beck

155 25 mei 1905 **HELENAVEEN**. In Augustus hopen de echtelieden Jan Thomassen en Jacoba
Beck, den dag te gedenken, waarop zij voor 60 jaren door den band des huwelijks
werden vereenigd. De beide oudjes zijn nog zeer kras en gehoor en gezicht nog goed
voor hun jaren.
Het plan bestaat, om dit diamanten jubilé den grootsten luister bij te zetten.

Beckers

160 uit het kasboek van Leo Theelen:
31 januari 1924 Beckers -20,69
29 februari 1924 Beckers -12,06
31 maart 1924 Beckers -22,02
30 april 1924 Beckers -25,36
165 31 mei 1924 Beckers -15,08
30 juni 1924 Beckers -17,18
31 juli 1924 Beckers -16,13
31 augustus 1924 Beckers -14,87
30 september 1924 Beckers -9,24
170 31 oktober 1924 Beckers -26,64
30 november 1924 Beckers -14,17
31 december 1924 Beckers -21,02
31 januari 1925 Beckers -20,88
28 februari 1925 Beckers -8,17
175 31 maart 1925 Beckers -15,71
30 april 1925 Beckers -11,36
31 mei 1925 Beckers -25,61
30 juni 1925 Beckers -18,10
31 juli 1925 Beckers -11,40
180 31 augustus 1925 Beckers -14,60
30 september 1925 Beckers -23,29
31 oktober 1925 Beckers -35,66
30 november 1925 Beckers -18,63
31 december 1925 Beckers -5,09
185 31 januari 1927 Beckers -22,13
28 februari 1927 Beckers -9,53
31 maart 1927 Beckers -11,10
30 april 1927 Beckers -9,64
31 mei 1927 Beckers -10,78
190 30 juni 1927 Beckers -9,67
31 juli 1927 Beckers -9,76
31 augustus 1927 Beckers -10,29
30 september 1927 Beckers -9,24
31 oktober 1927 Beckers -11,00
195 30 november 1927 Beckers -17,71
31 december 1927 Beckers -15,25
31 januari 1928 Beckers -9,51
29 februari 1928 Beckers -13,40
31 maart 1928 Beckers -19,63
200 30 april 1928 Beckers -18,88
31 mei 1928 Beckers -10,79
30 juni 1928 Beckers -15,84
31 juli 1928 Beckers -5,36

Naspeuringen van Paul Theelen: Personen in Helenaveen -B-

31 augustus 1928 Beckers -13,62
205 30 september 1928 Beckers -15,25
31 oktober 1928 Beckers -10,21
30 november 1928 Beckers -10,73
31 december 1928 Beckers -9,18
31 januari 1926 Beckers -7,41
210 28 februari 1926 Beckers -3,59
31 maart 1926 Beckers -10,10
30 april 1926 Beckers -23,07
31 mei 1926 Beckers -15,06
30 juni 1926 Beckers -16,89
215 31 juli 1926 Beckers -20,03
31 augustus 1926 Beckers -7,06
30 september 1926 Beckers -4,53
31 oktober 1926 Beckers -12,35
30 november 1926 Beckers -9,40
220 31 december 1926 Beckers -15,42
31 december 1937 Beckers P. verfwerk -3,00

van Beek

20 juli 1878 Rector P. [Petrus] van Beek in functie. Geboren te Zevenbergen.
225
25 juli 1878 TILBURG, 24 Juli.
Z. D. H. Monseigneur A. Godschalk, Bisschop van 's Bosch, heeft benoemd tot Pastoor te Macharen, den WelEerw. Heer F. C. van der Heijden, Rector te Helenaveen; tot Rector te Helenaveen deu WelEerw. Heer P. van Beek, kapelaan te Kaatsheuvel; tot
230 kapelaan te Kaatsheuvel den WelEerw. Heer F. van Lankveld, Rector te Coudewater; tot Rector te Coudewater: (Rosmalen), den WelEerw. Heer W. A. J. Tielen, kapelaan te Balgoij; tot kapelaan te Balgoij den WelEerw. Heer C. P. van Schendel.

14 november 1880 einde van de functie van Rector P. van Beek
235

de Beijer, onderwijzeres

24 april 1937 **Benoemd.** - Tot hoofdonderwijzeres aan de R. K. Meisjesschool te Griendtsveen werd benoemd Mej. Cornelia de Beijer, thans te Helenaveen.

Bellen, echtgenoot van vroedvrouw Koullen

16 januari 1914
Deurne, 16 Januari 1914

Den Heer Directeur der Maatschappij Helenaveen.

245 Naar aanleiding van uw schrijven van 15 Januari j.l. aan den Heer v.d. Ven, wethouder alhier, heb ik de eer U te berichten dat uit het register van Raadsbesluiten dezer gemeente blijkt, dat de eerste vroedvrouw te Helenaveen, Maria Wilhelmina Koullen (gehuwd met Wijnand Joseph Bellen) benoemd is op een jaarwedde van f400- met ingang 1 Oct. 1891 (zonder vrije woning of iets dergelijks).
250 De tweede vroedvrouw Maria Catharina Goedhardt (gehuwd met Johs Ants van Eekeren werd benoemd met ingang 1 Januari 1899 op een jaarwedde van f400+vrije woning.
De derde vroedvrouw P.J. de Bie werd benoemd met ingang 15 Juli 1901 op een jaarwedde van f400 met vrije woning en brandstoffen.
255 Uit de correspondentieregisters blijkt evenwel niet of de Gemeente of de Maatschappij die vrije woning en brandstoffen moet verstrekken. Ik veronderstel dat toen de eerste vroedvrouw te Helenaveen kwam wonen, de Maatschappij haar vrije woning heeft gegeven en dat het gemeentebestuur bij oproeping voor de tweede vroedvrouw aan de Maatschappij heeft gevraagd of de Maatschappij bereid was ook aan haar vrije woning te geven. Een en ander zal vermoedelijk zooals U zegt wel mondeling zijn afgesproken.
260 Geen enkel bewijs is evenwel hier te vinden.

Hoogachtend

JHGoossens secrets

[Bovenstaand briefje over de vroedvrouwen](#)

van der Berg, tuinier; van den Berg, dominee

8 oktober 1932 Bestemd voor uitzending naar Oost-Indië:
Ds. W.E. van den Berg, predikant bij de Protestantsche Gemeente in Nederl.-Indië, Helenaveen; H. A. Samson, onderwijzer b/h openbaar lager onderwijs, Leiden.

- 270 26 mei 1891 Marinus van der Berg tuinier
Hij woont in de Geldersche straat voor 50 gld de hectare. voor oud tabaksland.
Voor bouwland betalen zij 25 gld.
Hij heeft 130 roeden tabaksland, en nu nog een halve bunder er bij voor 50 ct - en
ruim een halve bunder a 25 ct. - Vroeger heeft men hem altijd gezegd dat hij een stuk
275 had van 54 roeden, en datzelfde stuk is nu 58 roeden opgemeten.
Hij zegt verder dat in een open put in de straat alles wordt ingegooid. hij vraagt nu
een put in zijn schuur. 8 huishoudens moeten uit die put drinken.
Men belooft hem te onderzoeken of het niet mogelijk is een pomp op die put te
plaatsen
- 280 6 juli 1934 **Rouwdienst te Berlijn.** [Het betreft het overlijden van Prins Hendrik]
Het Nederlandsche gezantschap te Berlijn organiseert Dinsdag a.s. in de Amerikaansche
kerk, Motzstrasse 6 bij Nollendorfplatz, een plechtigen rouwdienst, waarin ds W. E.
van den Berg, Ned. Herv. predikant te Helenaveen, zal voorgaan.
- 285 12 juli 1934 **Rouwdienst te Berlijn.**
In de Amerikaansche kerk in de Motzstrasse nabij de rumoerige Nollendorfplatz is
Dinsdag om 6 uur een door H.M.'s gezantschap georganiseerde plechtige
herdenkingsdienst voor den Prins der Nederlanden gehouden. Het mooie kerkje was vrij
290 goed bezet, niet alleen met Nederlanders, maar ook met vele Duitsche vrienden van den
doode. Ds W. E. van den Berg, Ned. Herv. predikant te Helenaveen, leidde den dienst
naar aanleiding van Joh. 11: 25 en 26. De aanwezigen zongen Pslam 91:5 en 8, Gezang
44: 1 en 3, Psalm 89: 7 en 8 en eindelijk als slotzang Gezang 96: 1, terwijl Louis
van de Sande Gute Nacht, en Meta Condoe Kerdijk Komm süsser Tod zong. Het was een
295 indrukwekkende plechtigheid.
- 5 september 1934 **Viering van den verjaardag der Koningin.**
Zondag j.l. vond te Berlijn in de Amerikaansche Kerk een bijzondere Nederlandsche
godsdienstoefening plaats, waarin de verjaardag van de Koningin op plechtige wijze
300 gevierd werd. Tevens ontvingen een aantal Nederlandsche kinderen den H. Doop.
De godsdienstoefening werd geleid door ds W. E. van den Berg, Ned. Herv. Predikant te
Helenaveen. Louis van de Sande (zang), H. Bastiaan (viool) en E. Hergenahn (orgel),
verleenden hun medewerking. Ds v. d. Berg preekte naar aanleiding van Lucas 19: vers
5 [...]
- 305 9 maart 1939 Brief van B en W aan Z.E. Heer W.E. van den Berg te Helenaveen H40 met
verzoek om zijn hond te muilkorven.
- 10 mei 1939 **Opening militair tehuis Helenaveen.**
310 **Voor militairen aan de grens.**
HELENAVEEN, 9 Mei. - Gisteravond is alhier onder vele blijken van belangstelling
zoowel van militaire als burgerlijke autoriteiten, een militair tehuis geopend voor
de grenstroepen, hetwelk met de medewerking van ds Van den Berg, Hervormd predikant
aldaar, geheel door particuliere giften is tot stand gekomen.
315 Na de officieele opening door ds Van den Berg werd het woord gevoerd o.a. door
luitenant-kolonel jhr De Braum, de reserve-veldprediker majoor ds W. J. Manger en ds
De Meester uit Deurne.
Na afloop van de plechtigheid werden de soldaten op ververschingen onthaald en bleef
men nog eenigen tijd gezellig samen.
320 Dit militair tehuis zal zeer zeker voorzien in een dringende behoefte om het den
jongens aan de grenzen in hun vrijen tijd zoo aangenaam mogelijk te maken.
- uit het kasboek van Leo Theelen:*
31 december 1939 Berg Ds v. d. bijenkast (met bodem en deksel) 2,50
- 325 9 januari 1941 **UIT HET AMBT ONTZET.** De ontzetting van ds W. E. v. d. Berg, die Ned.
Herv. predikant was te Helenaveen (N.-Br), door het Prov. kerkbestuur van Noord-
Brabant met Limburg, is ook door de hoogste kerkelijke instantie gehandhaafd. De heer
v. d. Berg werd in 1903 geboren, werd cand. in Zeeland in 1931 en aanvaardde de
330 Bediening te Helenaveen 8 Mei 1932.
- 9 januari 1941: "Jammer, dat de hogere kerkelijke autoriteiten moesten besluiten Ds.
van den Berg, mede om zijn politieke houding, het uitoefenen van het kerkelijk ambt
te ontzeggen."

van den Beuken

mei 1891 ? mei 1891 4/ bij no 64.

E.D.B.H.

340 Wij neemen de vrijheid U eennige woorden te spreken wat onze zaken aan ons werk
betreft, dat de maat van den torf ons te groot en te swaar is voor het Geld dat wij
krijgen. tegen in ander veenderijen En dus maar een klein dagloon kunnen maken
En eerst heeft de boot gevaren en nu moeten wij smorgens en savons wijt lopen En dat
de brug nu vervallen is moeten wij ook nog achter Bosch zijn tuin om lopen als wij

345 moei gewerkt zijn

De namen van ons allen

G. Goemans

E Kuipers

L Kuipers

350 J van Mullekom

J. Smijts

J Blanken

P Timmermans

H van den Beuken

355 [de namen in hetzelfde handschrift en verdere vermelding: te Helden]

Beuker, turfarbeider

Vertrokken personen: [...] S Beuker, veenarb v Erica Ensingerwijk ZZ 26 inw. n
Deurne, Helenaveen; [...]

360

de Bie, vroedvrouw

16 januari 1914

Deurne, 16 Januari 1914

Den Heer Directeur der Maatschappij Helenaveen.

365 Naar aanleiding van uw schrijven van 15 Januari j.l. aan den Heer v.d. Ven, wethouder
alhier, heb ik de eer U te berichten dat uit het register van Raadsbesluiten dezer
gemeente blijkt, dat de eerste vroedvrouw te Helenaveen, Maria Wilhelmina Koullen
(gehuwd met Wijnand Joseph Bellen) benoemd is op een jaarwedde van f400- met ingang 1
Oct. 1891 (zonder vrije woning of iets dergelijks.

370 De tweede vroedvrouw Maria Catharina Goedhardt (gehuwd met Johs Ants van Eekeren werd
benoemd met ingang 1 Januari 1899 op een jaarwedde van f400+vrije woning.

De derde vroedvrouw P.J. de Bie werd benoemd met ingang 15 Juli 1901 op een jaarwedde
van f400 met vrije woning en brandstoffen.

375 Uit de correspondentieregisters blijkt evenwel niet of de Gemeente of de Maatschappij
die vrije woning en brandstoffen moet verstrekken. Ik veronderstel dat toen de eerste
vroedvrouw te Helenaveen kwam wonen, de Maatschappij haar vrije woning heeft gegeven
en dat het gemeentebestuur bij oproeping voor de tweede vroedvrouw aan de
Maatschappij heeft gevraagd of de Maatschappij bereid was ook aan haar vrije woning
te geven. Een en ander zal vermoedelijk zooals U zegt wel mondeling zijn afgesproken.

380 Geen enkel bewijs is evenwel hier te vinden.

Hoogachtend

JHGoossens secrets

15 juni 1915

385 Deurne 15.6.15.

WelEdgeboren Heer

Met bevreemding las ik den inhoud van Uw geëerd schrijven en haast ik mij U te
berichten, dat ik mij niet bewust ben mij ooit omtrent de woning van mej. Krijnen-de
Bie te hebben uitgesproken als in den zin van Uw schrijven vervat. De al of niet
390 geschiktheid van die woning is tusschen de Gemeente en Mij nooit een onderwerp van
gedachtenwisseling geweest.

den Heer ABos Hoogachtend

directeur Mij Helenaveen

te Helenaveen

? Crobach

395

20 augustus 1922 Juffrouw Krijnen f25.- [Uitbetaling van de vroedvrouw in
Helenaveen.]

18 oktober 1923 Krijnen-de Bie f25.-

400

Naspeuringen van Paul Theelen: Personen in Helenaveen -B-

26 februari 1924 De Bie wil duidelijkheid over de nieuwe pensioenwet en meldt dat ze ook naar den Haag heeft geschreven. Ze wenst dat ze op haar 55 jarige leeftijd haar pensioengrondslag zo blijft zoals in 1922 afgesproken

405 7 maart 1924 Verzoek van J. de Bie, vroedvrouw Helenaveen om handhaving van haar vroegere pensioengrondslag.

4 mei 1925 Krijnen-de Bie f25.-

410 11 november 1925 Weer schrijft de Bie naar de burgemeester dat haar vrije woning en brandstoffen, welke de maatschappij zou verzorgen en die te wensen over laten. Het wordt haar steeds moeilijker gemaakt, ze moet de turf zelf per aak halen. Dat het 5 kwartier ver weg is en het veel kost om de turf thuis te krijgen. Telefonisch meldt A. Bos directeur van maatschappij Helenaveen aan de burgemeester dat hij de vrije
415 woning en brandstoffen wil blijven bestendigen voor de vroedvrouw, maar niet wil zorgen voor het vervoer van de turf van de plaats waar hij wordt gestoken naar haar huis. Ik heb Jufr. Krijnen de Bie gemeld, zo zegt de burgemeester, dat de gemeente nooit zal overgaan om haar vrije woning en brand te vergoeden en dat hij A. Bos het maar zo moet nemen.

420 18 augustus 1926 Juffrouw Krijnen-de Bie verpleging f15.-

30 juni 1927 **Hendrik Johannes Krijnen** wonende te Helenaveen H.147, als voogd van zijn kinderen, nagelaten door **Pieterrella Jacoba de Bie**, overleden 15 juni 1927, in
425 leven vroedvrouw in de gemeenten Deurne en Horst. De nog in leven zijnde kinderen: 1. Johannes Pieter, 2. Mechelina Maria, 3. Adriana Lambertha Cornelia, 4. Catharina Aartje, 5. Lambertus Petrus Govert en 6. Petronella Henrica Maria.

430 12 juli 1927 Verzoek van Krijnen, op 12 juli gedaan, dat hij lange tijd in het ziekenhuis wordt verpleegd en kostwinner is en meent dat de gemeente Deurne het salaris van zijn overleden vrouw over de maand juni nog geheel zou moeten uitbetalen, doch tot zijn spijt niet is gebeurd. Redenen omdat ze 26 jaar in trouwe dienst voor de gemeente heeft gewerkt. Een vriendelijk verzoek om deze halve maand alsnog te doen uitkeren.

435 11 augustus 1927 Op 11 augustus wordt medegedeeld dat uitbetaald wordt tot 30 juni 1927.

Bies, Bis

440 23 maart 1926 **Burgerlijke Stand.**

DEURNE. Ondertrouwd: Jan v. Poederooij, oud 24 jaar en Jacoba Bis, oud 31 jaar, beiden te Helenaveen; Roelof Jonkers, oud 24 jaar te Zuidwolde en Jaantje A. Buis, oud 27 jaar, te Helenaveen.

445 23 oktober 1929 Ondertrouwd: Johannes Bremer, oud 24 j. en Sina Bies, oud 23 j., beiden te Helenaveen.

Bijnen, pastoor

450 14 november 1880 Rector W. Bijnen in functie. Geboren te Helmond.

14 mei 1891 De WEH. Beijnen pastoor te Helenaveen.

heeft in het begin van Maart een onderhoud gehad met Directeur waarom hij o.a. het volgende tot den dir. heeft gezegd:

455 dat hij in Deurne zeer slecht gezien was, en moest denken dat onder zijn bestuur het kanaal der Mij in dat van Deurne uit zoude kunnen lopen. dat toen hij hier kwam en van de 10 personen 8 waren voor den directeur en 2 voor Verhoeven dat het thans juist omgekeerd is.

dat hij gaarne met den directeur het goede zoude vinden om de oorzaken wilde opsporen van die verandering.

460 dat die zijn inziens te zoeken was hierin:

I^o Dat er te veel werkkrachten werden aangevoerd vroeger gingen de Duitschers op tijd weg; dan zouden hier de inwoners zelf aan het verdienen komen - doch thans blijven degenen die de turf gegraven hebben.

II dat de menschen bang zijn dat zij hier moeten ruimen voor de Friezen.

465 Verder had directeur zelf gezegd:

De Protestanten behooren in het noorden de Roomschen in het zuiden te huis.

- Verder had de pastoor aangeraden fatsoenlijk loon te geven, en hem gezegd: gij
behoeft uw menschen niet uit het N. te halen, zie maar eens naar Deurne de bloeienste
veenderij - dat zijn alle menschen uit deze streek en toen de directeur geantwoord
470 had: ik heb geen Roomschen kunnen krijgen had de pastoor gerepliceerd: omdat gij
alleen daar gezocht hebt waar protestanten zijn _ _ _ _ _
vraag Hoeveel huishoudens zijner uit het N. gekomen?
Antw. 27 protestanten en 1 katholiek. Sinds hij directeur hier is, een stuk of 10 12.
475 Hun huizen zijn netjes met planken afgeschoten, terwijl de oude menschen hier hunne
huizen niet gemaakt kunnen krijgen.
bv. Bakker, zijn zaad bedierf door den regen.
De fout van den directeur is dat hij alles uit zijn verband rukt; hij zal Deurne arm
maken, maar hier de menschen ongelukkig.
vraag Waren Meekers en van de Zwaan zulke slechte menschen dat zij weg moesten? -
480 antw op zich zelf goede menschen, doch de kroeg deugde niet. Ik zou ze de kroeg
ontnemen doch de menschen houden. Meekers kan nog goed werken. Van het gedrag der
meisjes heb ik geen kwaad gehoord.
vr. Zijn de Katholieken nu achtergesteld?
Ja - I daar de Protestanten die uit het Noorden komen alles kunnen verkrijgen.
485 II. Toen van Tol ontslagen is, moest er hier een protestant komen - dit heeft de
inspecteur ?t Luitenant adj. Luppens zelf gezegd - dit was de wil van den directeur -
III. Van Splunder moest hier gehaald worden als veenbaas, doch hij zal oud worden eer
hij leert; waarom kon de jonge Bladder die katholiek was, niet opvolgen? -
vraag Hoe is nu Uw verhouding met Verhoeven?
490 a Niet bizonder - zijn vrouw wil baas zijn in de kerk, dus ben ik niet goed met hem.
Verhoeven zelf staat thans zeer hoog bij het volk.
vr. Waarom zijn er huishoudens vertrokken?
a Aan een was niet veel verloren - een ander, Sonnemans, motu proprio - een derde
Janssens omdat hij geen woning kon krijgen.
495 vr. De slechte verhouding tusschen Bosch en Verhoeven, zoude die aanleiding kunnen
zijn tot de ongeregeldheden?
a. Met November reeds was het zoo of zoo, of het was begonnen, omdat er geen werk was
tengevolge van de nieuwe werkkrachten.
vr. Is de onderlinge verhouding tusschen R. en Pr. goed?
500 a Zeer goed.
vr. Zijn de nieuwkomers goede menschen?
a Ik heb er nooit wat tegen gehoord, ik ken ze niet.
vr. Wat denkt men van het koningsfonds?
a. Men heeft er veel te veel verwachtingen van gehad.
505 vr. Had men in de fabriek genoeg verdiend, toen die manifestatie heeft plaats gehad?
a. De dagploeg had goed verdiend, de nachtploeg had in de bosschen gewerkt tegen
slechts 15 stuivers deze verdiensten gaan tezamen in een pot, daaruit worden dan
allen gelijkelijk uitbetaald.
vr. Kan men hier niet meer verdienen dan 15 stuivers?
510 a. Zeker, 's winters betaal ik zelf 70 ct. thans 23-25 stuivers, maar nu heb ik een
arbeider die ook zeer goed is - toch wordt hier minder verdiend dan in Deurne.
Hier in de buurt kan men volk genoeg krijgen dat kan turf graven. bij Deurne heeft
men goed volk zooveel men wil.
vr. Is het volk hier bang voor de Maatschappij?
515 a. Hier heeft altijd een Haagsche (slaapede) vrees bestaan zoowel onder Schellings
als nu.
vr. Houdt u nog verkeer met den directeur?
a. Neen, want ik ben gewaarschuwd geen verkeer meer met hem te houden - mijn gevoel
is dat hij uiterst voorzichtig moet zijn anders herhalen zich de ongeregeldheden.
520 vr. Waarom is van Splunder weggegaan?
a v Splunder was goed met Verhoeven, hij gaf voor dat het was voor de educatie van
zijn kinderen. Doch het was omdat hij geen twee heeren kon dienen.
vr. Weet u iets omtrent den brievingaarder Tol? Het rapport omtrent hem was toch
goed?
525 a. Er waren toch vele misbruiken o.a. vroeg hij voor een postpakket een kwartje - een
brief dien hij onderweg medenam liet hij twee stuivers betalen - In den laatste tijd
was hij dikwijls aangeschoten.
- 30 juli 1896 overleden: Bijnen, Wilhelmus Caspar Aloysius; einde van de functie als
530 pastoor

Graf van pastoor Bijnen

Blanken

535 26 mei 1891 Piet Arts, Arnoldus van Mullekom en J. Blanken (deze 2 laatsten van Helden).
Zij weggen dat zij in zekere zin ook met de maatschappij te maken hebben, waar tegenwoordig vreemde worden voorgetrokken. Zij komen voor hun zoons die bij de Mij werken.
~~zij deelen hun grieven schriftelijk mede.~~
540 ~~I. De maat van de turf is te groot en te zwaar voor het geld dat zij krijgen.~~
~~II De boot voerde vroeger. Nu moeten zij ver loopen.~~ Zij klagen er verder over dat De brug weg is, zij moeten nu achter den tuin v.d. directeur om. ~~als zij moede gewerkt zijn.~~ dit laatste brengt ook de kinderen in de verleiding om door den tuin van de directeur heen te loopen wat hun dan zoude blootstellen aan een cullanger
545 vr. Wordt er geklaagd over den nieuwen opzichter?
a. Neen er wordt niet geklaagd, wel over zijn geven van het werk.
Artz deelt mede dat hij gaarne een schop had hij heeft geen stalling en het is hem beloofd. hij klaagt er ook over dat zij tabakspijlen op hun naam hebben gehad. toen het koningsfonds de schuld delgde nam de maatschappij de spijlen terug.

550 mei 1891 ? mei 1891 4/ bij no 64.
E.D.B.H.
Wij neemen de vrijheid U eennige woorden te spreken wat onze zaken aan ons werk betreft, dat de maat van den torf ons te groot en te zwaar is voor het Geld dat wij
555 krijgen. tegen in ander veenderijen En dus maar een klein dagloon kunnen maken En eerst heeft de boot gevaren en nu moeten wij smorgens en savons wijt lopen En dat de brug nu vervallen is moeten wij ook nog achter Bosch zijn tuin om lopen als wij moei gewerkt zijn
De namen van ons allen
560 G. Goemans
E Kuipers
L Kuipers
J van Mullekom
J. Smijts
565 J Blanken
P Timmermans
H van den Beuken
[de namen in hetzelfde handschrift en verdere vermelding: te Helden]

570 **Blankensteijn**
26 mei 1891 F. Blankensteijn. vroeger tabaksplanter.
Hij klaagt dat hij niets dan slecht land heeft gekregen, hij heeft veel tegenspoed gehad. Hij had naar spijlen gevraagd, en betaalde 20 gld om schoon te maken. Later werd hem het spijlengeld geweigerd.
575 Verhoeven had van hem 40 gld. verkregen, dit heeft hij met het tuinen weer afgelast. Toen kreeg hij geld om een koe te koopen. hij heeft nu schuld. en alles is weer bevroren. hij vraagt nu tegemoetkoming daar hij te veel betaalt. 50 ct voor de roe en 40 gld voor het huis.
Hij klaagt ook dat de maat thans eenigzins verschilt bij vroeger.

580 **Blatter**
14 mei 1891 Bladder onderbaas van de turf.
vr. Waarom is er zoo weinig zwarte turf gegraven was het niet mogelijk meer te graven?
585 a. Er zijn er een 30 uit/Sevenum weggelopen. Een ev of 12 tal van hen was aan het werk geweest. omdat de nieuwe onderbaas hen zocht/ gingen 77 weg. daarom zijn de anderen ook weggebleven.
vr. zijn er overijsselaars nodig? of kan men het hier ook?
a. Ja, daar is zulk een buitengewone kunst niet aan. in het begin gaat het wel niet
590 zoo mooi.
vr. Hoe lang doet men er over om het te leeren?
a. In een maand kan men het goed leeren.
vr. Was Meekers een goed werkman?
a. ja, ik kan er ten minste goed mee overweg.
595 vr. Is de reden bekend van zijn vertrek?
a. Hij mocht niet werken
a. Waarom?
a. Hij bleef toch wel van tijd tot tijd weg.

- vr. Is er nog veel grauwe turf in voorraad?
600 a. Voor een jaar dag en nacht te werken.
vr. Men heeft geklaagd dat het kantoor ter 7 ure gesloten is, is dit lastig?
a. Ja voor sommigen wel, anders konden zij komen zoo lang zij wilden.
vr. Waren de menschen hier ontevreden?
a. Ja dezen winter hebben zij te weinig verdiend. Zij zijn ook nog al misnoegd, omdat
605 heden de een weggaat, en dan de andere.
vr. Wat is de reden van het ?? van ruste?
a. Ontevredenheid in het algemeen!
vr. Is het omdat de Protest. worden voorgetrokken?
a. Die indruk onder het volk is het.
610 vr. Bestaat die indruk ook bij de onderbazen dat de Overijsselaars worden
voorgetrokken?
a. Achtergesteld worden zij zeker niet.
vr. Waarom hebt gij uit Overijssel alleen Protestanten en geen Roomschen
medegebracht?
615 a. Ik ben geweest bij de Dedemsvaart en de Krim en een gedeelte van Slagharen. Een er
van is hier geweest doch weer vertrokken. ik heb niet lang tijd gehad om daar te
blijven.
vr. En degenen die hier zijn?
a. zij zijn meest uit zich zelve gekomen.
620 vr. Zijn zij geschikt?
a. Ja, voor het turfgraven; doch hiervoor alleen. zij zijn niet zoo onderdanig als de
anderen.
vr. Hoeveel van die huishoudens zijn er hier gekomen?
a. een 15 tal in de laatste 2 jaren.
625
Hij zegt verder Griendtsveen hem 2 jaar geleden 800 gld salaris en vrij woning en
brand heeft aangeboden. Hier krijgt hij slechts 500 gld. en een gratificatie van 150
gld.
Er wordt hem beloofd dat deze zaak in de vergadering van het bestuur zal worden
630 gebracht.
Hij deelt nog mede dat hij, verleden jaar toen van Splunder wegging had voorgesteld
om alleen opzichter te worden.
- mei 1891   Waarom is de jonge Bladder geen veenbaas geworden en hebt gij hiervoor
635 van Splunder genomen?
- 14 en 21 juli 1891   4 Zijn de turfgravers uit het Noorden persoonlijk door u
aangezocht om te komen of is die geschied door middel van een tusschenpersoon en zoo
ja, wie en wat is hij?
640 Aanvankelijk heb ik, te Hoogeveen zijnde poging gedaan om werkvolk te krijgen door
een hotelhouder "Flothuis" [Folkhuis(?). De poging mislukte.
Toen heb ik den veenopzichter F. Blatter uitgezonden, maar eveneens zonder resultaat.
Toen heb ik aan de beste gezinnen hier gevraagd of zij nog betrekkingen hadden die
komen wilden. En eindelijk heb ik den nieuwen veenbaas Oostergo gevraagd mij nog
645 enkelen te bezorgen.
- 14 en 21 juli 1891   12 Welke zijn de redenen dat vele oude huizen niet behoorlijk
gerepareerd en bewoonbaar zijn gehouden? Men beweert dat de aanbouw van nieuwe huizen
en kerken niet dringen noodzakelijke was en dat met het daartoe besteed geld de oude
650 huizen alle hadden kunnen worden hersteld?
Wordt verzocht eene opgaaf van de huizen die herstelling vereischen met hare
omschrijving van de gebreken en globale raming der kosten?
De hoofdopzichter beweert dat de oude huizen geen van allen hersteld waard zijn, en
laat daarom alle reparatie na. Ik deel die meening slechts gedeeltelijk, maar had in
655 mijne pogingen tot wijziging van het stelsel, tot nu toe weinig succes.
Tot het bouwen van nieuwe woningen ben ik niet overgegaan, dan na de dringende
betogen van Verhoeven, waarmede ik geheel instem.
Hveen kan naar mijne overtuiging niet bewerkt, en na de verveening productief worden
gemaakt dan met eene flinke vaste bevolking. Daarvoor zijn woningen noodig.
660 Naar mijne opvatting behoeft bij een behoorlijke regeling der werkzaamheden het
bouwen van nieuwe woningen het herstellen der ouden niet te beletten.
Zie staat B.
Deze staat is de uitkomst van een opzettelijk ingesteld onderzoek, waarin ik den baas
timmerman geheel de vrije hand liet. De met een X geteekenden zouden voor de

665 voorgestelde reparatie meer huur moeten betalen, terwijl hun aangeslagen land, dan
ook verhoogde waarde krijgt. Bij enkelden teekende ik aan dat de opname te
oppervlakkig was; bij Deelen bijv: reken ik dat f500 vertimmerd zal moeten worden.
Andere punten komen mij daarentegen voor veel te hoog geraamd te zijn. De herstelling
670 bijv bij de Wed Blatter werd in het najaar begroot op f41.
De voorgestelde nieuwe huizen zullen op f3500 - f4000 komen.

14 en 21 juli 1891 34 Waarom is dit voorjaar een ploeg van 12 turfgravers uit
Someren heengegaan? Zij beweren dat Oostergo hun de slechtste put gaf waarin zij geen
daggeld konden verdienen terwijl Overijsselschen de beste plaats kregen? Dien ten
675 gevolge zouden 30 andere Somerschen zijn weggebleven?
Eene ploeg turfgravers uit Someren (ik meende 't ? 12) is dit voorjaar na enkele
dagen gewerkt te hebben heengegaan. Toen dit mijne aandacht trok heb ik Verhoeven
opgedragen te onderzoeken, wat daarvan de oorzaak was. Hij heeft mij gerapporteerd
680 dat die mannen zich bij het opmeten en keuren van hun werk, zich over Oostergo
beklaagden en hem van partijdigheid voor zijne landslieden beschuldigden. Ik heb toen
Verhoeven verder opgedragen het werk na te gaan ? en op te gaan meten, ten eerste
recht te kunnen doen, - maar niets meer van de zaak vernomen.
De klacht over den fout waarin zij gesteld werden zoude evenzeer Verhoeven als
Oostergo treffen die zamen dien ? aangewezen hebben. Intusschen die klacht is even
685 onjuist als de eerste. De menschen zijn eenvoudig heen gegaan omdat zij bij
Griendtsveen even loonend en veel gemakkelijker werk konden krijgen.
De bewering dat dien ten gevolge 30 andere Somerschen weg zijn gebleven schijnt
minder juist. Al sedert 2 jaar kunnen wij niet meer op de Somerschen rekenen, en toen
de ploeg in kwestie hier wegging werkten de overige Somerschen reeds bij de gemeente
690 Deurne. In het najaar van 90 liet ik mij door den veenopzichter Blatter een lijstje
geven van de turfgravers uit den omtrek, waarop wijrekenen konden, - daarop komen de
Somerschen niet voor.

14 en 21 juli 1891 38 Welk tractement heeft Blatter [Blatter]? hoeveel gratificatie
695 geniet hij? Wat is indertijd aan hem beloofd na den dood van zijn vader? heeft hij na
vertrek van Splunder verhooging gevraagd? war is daarop uw antwoord geweest? Is hij
bruikbaar en geschikt voor zijn werk?
Blatter heeft f500 traktement.
Zijne gratificatie bedraagt f150, s jaars, door het bestuur in 89 of 90 toegestaan,
700 in stede van door mij voorgestelde traktements verhooging
Na den dood van zijn vader heb ik hem niets bijzonders beloofd, dan eene goede
positie als hij voldeed.
Hij heeft na het vertrek van v Splunder over zijn salaris en zijne positie gesproken,
en ik heb hem in 1891 toegezegd verhooging van salaris voor hem te zullen vragen,
705 Deze aanvraag is met andere zaken achterwege gebleven ten gevolge van de eigenaardige
zaken, die telkens in de Bestuursvergadering aanhanging werden.
Blatter verdient in mijn oog verhooging tot f800. Hij is niet voldoende op de hoogte
der veenderij, maar tracht zich met loffelijken ijver te bekwamen. Bovendien is hij
te Hveen geboren en getogen, en heeft daardoor lokale en personen kennis, die eenige
710 waarde hebben. Hij heeft even als zijn vader de eigenschap van zeer gesloten te zijn,
dat soms zoo ver gaat dat hij 't noodzakelijke verzwijgt. In den lateren tijd
verbeterde dat niet, - de man komt ook onder de invloeden, die hier zoo ongunstig
werken. Vroeger werd hij mij altijd voorgesteld als gewillig en ijverig, maar minder
bekwaam. Eigen waarneming leerde mij dat dit voordeel wat de meerdere bekwaamheid
715 aangaat overdreven was.

12 maart 1927 Blatter J., Groote Berg 31 Eindhoven (verkoop van) motor+kostuum
312,50

720 **van de Blocquery, directeur**

28 juni 1892 **HELENAVEEN.** Tot directeur der maatschappij "Griendtsveen", alhier is
benoemd: de heer J. C. van de Blocquery, te Geldermalsen.

20 juli 1892 Tot Voorzitter van de Dorps-Landbouwvereniging Geldermalsem en
725 omstreken is benoemd, in plaats van den Heer J. C. van de Blocquery, die naar
Helenaveen vertrekt, de Heer A. J. A. Verweij, te Geldermalsen.

19 augustus 1892 [...] Aangeboden waren 22 hengstveulens. Bekroond werden, elk met
f25, de veulens van de heeren J. C. van de Blocquery, te Helenaveen, en J. Beekman
730 Azn., te Buren.

- 19 augustus 1892 De dorpslandbouwvereniging "Geldermalsen en omstreken" heeft eene keuring gehouden van hengstveulens, stieren en varkensberen. De uitslag was als volgt:
- 735 Aangeboden waren 22 hengstveulens. Bekroond werden, elk met f25, de veulens van de heeren J. C. van de Blocquery, te Helenaveen, en J. Beekman Azn., te Buren. [...]
- 18 augustus 1893 In de tuinen van den directeur en den boekhouder, die de moeite van het zien waard waren, zoo muntten zij uit door degelijk onderhoud en fraaien aanleg, vindt men bijkans van alle inlandsche boomen en planten een exemplaar
- 740 vertegenwoordigd en de tuinen leverden allerhande groenten en vruchten.
- 18 augustus 1893 De directeur der maatschappij "Helenaveen", de heer J. C. van de Blocquery, wien wij ons verlangen te kennen gaven omtrent Helenaveen iets meer te vernemen, verklaarde zich tot het geven van alle mogelijke inlichtingen volgaarne bereid en van hetgeen wij van hem vernamen en door eigen aanschouwing zagen, wenschen wij den lezer een en ander mede te deelen.
- 745
- 13 juni 1894 [...] Nu komt aan de orde punt I:
"Wat is het nut van turfstrooisel voor den landbouw?" ingeleid door den heer De Blocquery van Helenaveen. Spreker schetst het nut van turfstrooisel, de bewerking enz., zooals wij vroeger mededeelden in onze artikelen over Helenaveen. Zijn rapport zal opgenomen worden in het verslag. [...]
- 750
- 27 april 1896: Het nieuws van den dag
Het handboogschuttersgezelschap "Oefening en Uitspanning", te Helenaveen (N.B.) - onder het beschermheerschap van den Heer J. C. de Blocquery Directeur der maatschappij Helenaveen - is voornemens, ter viering van haar 25-jarig bestaan, op Maandag 29 Juni a. s. een groot nationaal concours te geven. Voor dezen wedstrijd
- 760 worden zes medailles en eereteekens uitgelooft.
- 17 maart 1899 Overleden: GERTRUDE PETRONIE CHARLOTTE MADELEINE AIMÉE VAN MUSSCHENBROEK, geliefde Echtgenoot van J. C. VAN DE BLOCQUERY.
- 765 Helenaveen, 12 maart 1899.
Wegens buitenlandsche betrekkingen eerst heden geplaatst. (4306)
[zijn voornamen: Jacob Cornelis]
[zij: geboren Alphen a/d Rijn, 19 April 1840, overleden Helenaveen 12 maart 1899]
- 770
- 21 juni 1901 **ontslag directeur.**
De voorzitter stelt aan de orde het ontslag van den directeur, door deze aangevraagd bij zijn schrijven van 12 Juni ll.
Op voorstel van den Heer van Vredenrijk Engelburg wordt deze kwestie aangehouden daar hij nog eerst de directeur wenscht te spreken.
- 775
- 1 juli 1901 **ontslagaanvraag van Directeur.**
De voorzitter deelt mede een schrijven ontvangen te hebben van den directeur, dato 23 Juni waarbij hij zijn aanvraag om ontslag wenscht in te trekken. waarmede door commissarissen genoeg genomen.
- 780
- 22 januari 1903 HELENAVEEN, 17 Jan. Reeds lang was er sprake van geweest, hier een tuinbouwbond op te richten. Reeds verschillende malen had men onze tuinders gewezen op het voordeel, dat er in zoo'n vereeniging zou steken. Vooral de directeur der maatschappij "Helenaveen", de WelEdelGeboren heer J. C. v. d. Blocquery deed zijn uiterste best; er werd nagegaan, hoe zulke vereenigingen op andere plaatsen werkten, een vergadering van tuinders werd uitgeschreven - en nu is de bond er.
- 785 van de 63 tuinders, die bij de vergadering tegenwoordig waren, verklaarden slechts 4 tegen de vereeniging. Voortaan zullen nu de waren door den bond verzonden en verkocht worden. Daardoor zullen niet alleen de transportkosten geringer worden, maar men zal nu ook beter naar de geschikste plaatsen kunnen rondzien, waar de groenten aan de
- 790 markt kunnen worden gebracht.
- 27 juni 1904 **vervanging directeur**
De directeur deelt nog mede dat hij bij den Aben (?) Lovink en Schuurman (voorz. der oud leerlingen v. Wageningen) stappen heeft gedaan om een persoon te vinden die hem eventueel zoude kunnen vervangen. Een paar namen zijn bij die gelegenheid genoemd,
- 795

doch de personen bleken niet volkomen aan de vereisten te beantwoorden die men meent te moeten stellen.

800 27 maart 1905 **12½jarig feest direct.**

De voorzitter opent de vergadering en brengt in herinnering dat onlangs door de bevolking te Helenaveen den dag is herdacht waarop 12½ jaar geleden de Heer van de Blocquery het Bestuur der Helenaveen op zich nam. Daar deze feestviering geheel spontaan is geweest, was dit de beste hulde die men den directeur heeft kunnen
805 brengen. De aandeelhouders zien met groote voldoening op dat 12½jarig tijdvak terug waarin zeer veel is gedaan dat zijne vruchten heeft afgeworpen. en commissarissen in de eerste plaats hopen dat de aangename samenwerking met den directeur nog vele jaren zal mogen blijven voortduren.

810 De Heer van de Blocquery bedankt de commissarissen voor de instemming met zijn feest, vooral de Heer Heyse voor zijn hartelijk schrijven.

18 juni 1906 van de Blocquerie te Helenaveen verkoopt 10 aandelen 366 tot en met 375 aan Adrianus Bos te Helenaveen

815 17 september 1906 **Gedelegeerd commissaris.**

In verband met het besluit in de vorige vergadering genomen om voorloopig der Heer van de Blocquery te machtigen in spoedeisende gevallen als gedelegeerd commissaris op te treden om den Heer A Bos te dienen van advies, wordt thans besloten die machtiging aan den Heer van de Blocquery definitief te verstrekken.

820 Hierbij zij opgemerkt dat het hun beiden natuurlijk vrijstaat den voorzitter te raadplegen wanneer zij dat noodig achten.

28 april 1908 **ontslag v.d. Blocquery**

825 De voorzitter deelt mede dat de Heer van de Blocquery ontslag heeft gevraagd als commissaris der Mij. Verschil van inzicht met den directeur op verschillende punten, de exploitatie betreffende, is hiervan de reden.

Het ontslag wordt hem door de vergadering verleend. x

x veranderd in: "wordt besloten de aanvraag van ontslag over te brengen in de algemeene verg." zie not. 22 juni 1908

830

8 september 1923 overleden te Oosterbeek, gemeente Renkum, Jacob Cornelis van de Blocquerij, oud 82 jaar, geboren te Hoorn, partner van Gertrude van Musschenbroek en

835 Heden overleed, in den ouderdom van 82 jaar, onze geliefde Broeder, Behuwdbroeder en Oom: JACOB CORNELIS VAN DE BLOCQUERY, Weduwnaar G. P. CH. M. A. VAN MUSSCHENBROEK. (39297) Uit aller naam: J. M. L. ROMEYN-VAN DE BLOCQUERY.

Oosterbeek, 8 September 1923. Beukenlaan 15.

Bezoeken kunnen niet worden afgewacht.

840 De teraardebestelling zal plaats hebben a.s. Dinsdag op de Nieuwe Begraafplaats. Vetrek 2 uur van het sterfhuis.

De voorganger van A. Bos, J.C. van de Blocquery

845 In 1891 waren er rellen in het dorp uitgebroken, waarbij onder andere de ruiten van de pas gebouwde directeurswoning werden ingegooid. Wat nu precies de reden is geweest is niet met zekerheid vast te stellen, hoewel er een uitgebreid politie-onderzoek, en daarna een enquête door de Raad van Commissarissen is ingesteld. Daarin vinden we verslagen van gesprekken met bewoners van het dorp en werknemers van de Maatschappij. De auteur heeft al deze verslagen minutieus overgetypt; het resultaat is elders op zijn website te lezen.

850 Een tastbaar resultaat was wel de vervanging van de directeur, G. Bosch, door een nieuwe directeur, J.C. van de Blocquery, die daarna een grote sympathie bij de bevolking heeft opgebouwd.

855 Van het 12½-jarig jubileum van J.C. van de Blocquery is een panorama-foto genomen in de voortuin van de directeurswoning met een aanzienlijk deel van de inwoners van het dorp. Helaas is niet bekend wie er precies op staat.

Zie [Bewoners van Helenaveen bij het 12½ jubileum van directeur van de Blocquery](#)

860 Op deze toch wel opmerkelijke foto staan ongetwijfeld personen die op de een of andere manier later op de hoogte zijn geweest van de vondst van de Peelhelm, maar is verder van weinig waarde voor dit onderzoek. De auteur heeft de personen genummerd, maar het resultaat is hier niet van belang.

De auteur heeft het zeer waarschijnlijke verband gelegd tussen de foto en de opmerkingen in de notulen van de Maatschappij Helenaveen, maar geheel zeker is het

865 niet. De datum waarop de foto genomen is is niet bekend maar zal eind 1904 of januari of februari 1905 zijn geweest. Een jaar later neemt van de Blocquery ontslag, maar blijft nog enkele jaren in het dorp wonen. Zijn echtgenote is dan al vele jaren daarvoor overleden, ze ligt begraven op het protestante kerkhof van Helenaveen.

Bloemers

870 28 maart 1902 Te Helenaveen (N.-Br.) is tusschen eenige bezoekers van een koffiehuis een hevige twist ontstaan, waarbij zekere Bloemers met een mes zijn tegenstander te lijf wilde. De vader van laatstgenoemde trachtte tusschenbeide te komen, doch ontving daarbij een messteek en was terstond dood. De dader is in hechtenis genomen.

875 **Boelhouters, tuinbaas**

1 februari 1887 Wordt gevraagd, tegen goed Loon en aandeel in den Verkoop, een **Tuinman**, bekend met Teelt en Verkoop van Vruchten. Zich met inzending van Getuigschriften en ter bekoming van inlichtingen te richten aan de Maatschappij Helenaveen, te 's-Bosch (312)

880 13 augustus 1887 Tegen toezending van een Postwissel fl.40 verzend ik fr°. per post een Mandje, inhoudende 4 Kilo groote, mooie Morellen.
D. BOELHOUWERS,
885 *Tuinbaas Maatschappij Helenaveen (7555)*

16 augustus 1887 Door de menigvuldige aanvragen ben ik spoediger uitverkocht dan ik gedacht had, alzoo **geene Morellen meer**.
D. BOELHOUWERS.
890 *Tuinbaas, Maatsch. Helenaveen.*

26 augustus 1887 **Helenaveen**.
Zooals per advertentie bekend gemaakt werd, overtrof de aanvraag naar **Morellen** ver den voorraad.
De te veel ingezonden Postwissels werden teruggezonden. Bij niet-ontvangst wordt vriendelijk navraag verzocht door
895 D. BOELHOUWERS, *tuinbaas*.

1 oktober 1887 Tegen toezending van een postwissel f2.40, verzend ik franco per post een mandje, inhoudende 2 Kilo groote mooie **Blauwe Druiven**.
900 D. BOELHOUWERS, *Tuinbaas, Maatschappij Helenaveen N.B.*

10 november 1887 Tegen toezending van een postwissel fl.50, verzend ik franco per post een Mandje, inhoudende 2 kilo groote, mooie **blauwe Druiven**. (746)
905 D. BOELHOUWERS
Tuinbaas Maatschappij Helenaveen

Boerma, pachter [zie elders]

910 **Pachter J.R. Boerma uit Annerveenschekanaal op de Emma-hoeve**
[onderzoek samen met J.R. Boerma uit Nijverdal]

30 december 1910
RIJKSLANDBOUWLEERAAR VOOR DRENTHE
Assen, 30 December 1910.
915 No. 956.
Bericht op schrijven van betreffende

Den heer Boerma, Nieuweroord
M, Zeker A. Bos, directeur v/d Mij. Helenaveen te Helenaveen is niet naar wensch
920 geslaagd met het verhuren der boerderijen aldaar.
De maatschappij is daarom nu van plan het met een bedrijfsboer te probeeren, die later, indien gewenscht en wanneer het van weerskanten goed bevalt, mogelijk pachter zou kunnen worden.
Daar ik met den Directeur reeds vroeger over Uw zoon heb gesproken zooals U bekend
925 is, draagt hij mij op U eens te vragen of Uw zoon lust heeft het in Helenaveen eens als bedrijfsboer te probeeren.
Wilt U mij in elk geval even, liefst spoedig, mededeelen of U in nader overleg wenscht te treden, ja of neen. -

930 Grt J.Elema.

12 januari 1911 Helenaveen 12 Jan. 1911.
Den Heer J. R. Boerma.
Nieuweroord.

935

Mijnheer!

Door afwezigheid ben ik eerst thans in de gelegenheid u te schrijven.
Zooals ik wel mag veronderstellen is u bekend, dat ik hier voor een bedrijf een
940 zetboer zoek. Daar 't hier veengronden zijn, is grondige kennis der veenkoloniale
landbouw een hoofdvereischte. Het bedrijf bestaat hoofdzakelijk uit bouwland met een
paar HA weiland.

De boer komt op de hoeve te wonen en moet voor 't geheele bedrijf zorgen.
Nu wenschte ik u te vragen of u lust hebt naar deze streken te komen, en of u gehuwd
945 zijt, daar 't voor 't bedrijf wenschelijk is, dat er een vrouw voor 't huishoudelijke
zorgt.

Zoo u ernstig over deze betrekking denkt, gelieve mij dit dan mede te deelen en
tevens op te geven waar u tot nu toe werkzaam geweest zijt.
Met 't oog opt 't zachte weer zal er al spoedig gewerkt moeten worden, zoodat ik
950 gaarne spoedig antwoord ontvang.

950

Hoogachtend
A.Bos.

17 januari 1911 Helenaveen 17 Jan. 1911.
Den Heer J. R. Boerma. Jzn.
955 Nieuweroord.

Mijnheer!

In antwoord op uw schrijven dato 15 dezer j.l, deel ik u mede, dat ik 't wenschelijk
vind mondeling met u te spreken. Ik kan echter nog geen dag bepalen, daar ik niet
960 over mijn tijd kan beschiken, denk echter, dat ik u de volgende week hier kan
ontvangen.

U moet de reis maken van Hoogeveen met den morgensneltrein 8.20 over Utrecht
(overstappen) 's Bosch 12.4 hier wachten tot 1.51 naar Boxtel (overstappen), dan bent
u om 3.23 hier aan 't station Helenaveen.

965

De boerderij ligt $\pm\frac{1}{2}$ uur loopen van 't station, mijn woning $\pm\frac{1}{4}$ uur.
De reiskosten zal ik u vergoeden.

Ik zal u vermoedelijke de volgende week telegrafisch den dag opgeven.

Hoogachtend
A.Bos

970

30 januari 1911 Helenaveen 30 Jan. 1911.
Den Heer J. R. Boerma. Jzn.
Nieuweroord.

975

Mijnheer!

In antwoord op uw schrijven dato 28 dezer j.l. deel ik u mede, dat u aangesteld zijt
als zetboer op de "Emma Hoeve" toebehoorende aan de Mij. Helenaveen alhier, onder de
navolgende conditie's:

1° weekgeld van f8.50 (acht gld. vijftig cent)

980

2°. in den herfst een varken van minstens 100 K.° (honderd Kilo) 'tgeen uit de
aanwezige varkens wordt aangewezen.

3°. 't houden van 12 (twaalf) kippen voor eigen gerief

4°. vrij turf voor huisbrand.

985

5°. zoover 't bedrijf 't oplevert als erwten, boonen, aardappelen enz. mag hiervan
voor eigen gerief genomen worden.

6°. wanneer melkvee gehouden wordt, dagelijks twee liter zoete melk, van de ondermelk
en karnemelk zooveel als voor huiselijk gebruik noodig is.

7°. van de zuivere winst 25% (vijf en twintig %)

990

van 't bedrijfskapitaal wordt 4% interest gerekend - de landpacht de drie eerste
jaren f45.- (vijf en veertig gld) per HA. 't vierde, vijfde en zesde jaar g50.-
(vijftig gld) per HA. - de inventarisposten der werktuigen van 't vee enz zal
jaarlijks in gemeen overleg worden opgemaakt.

Uwe bevestiging van dit schrijven tegemoet ziende verblijve
Hoogachtend

Naspeuringen van Paul Theelen: Personen in Helenaveen -B-

- 995 A. Bos
10 februari 1911 Helenaveen 10 Febr. 1911.
Den Heer J. R. Boerma Jzn.
Nieuweroord.
- 1000 Mijnheer!
Wat de inrichting van 't bedrijf der Emma hoeve aangaat wenschte ik u eenige vragen te stellen. Natuurlijk zijn er eenige werktuigen als karren, ploegen, eggen enz. direct noodig. Voor u zal 't wel 't gemakkelijkst zijn zoo dit allen veenkoloniale werktuigen zijn. Deze zullen echter uit 't Noorden (Drente of Groningen) betrokken dienen te worden.
1005 Wil mij daarom eens opgeven wat u denkt noodig te hebben, dan zoudt u daarvan misschien nu nog in Hoogeveen of elders bestelling kunnen doen.
Later zal uw vader zeker wel behulpzaam willen zijn om 't een en ander voor ons te bezorgen, indien er behoefte aan werktuigen zou zijn die hier onbekend zijn.
1010 Wil mij tevens ook opgeven wanneer u naar hier denkt te kunnen komen.
Uw nader bericht te gemoet ziende verblijve
Hoogachtend
ABos
- 1015 15 februari 1911 Helenaveen 15 Febr. 1911.
Den Heer J. R. Boerma Jzn.
Nieuweroord.
- 1020 Mijnheer!
In antwoord op uw schrijven dato 12 dezer j.l. 't volgende:
Ik raad u aan een wagon van 5000 K.o aan te vragen voor uw goed.
De wagon te adresseren aan 't adres van de Mij. Helenaveen. (Naar mij, zoo u deze aan uw adres op uw naam naar zendt, wij deze niet in ontvangst kunnen nemen en lossen.)
1025 Ons direct een lijst te zenden van alles wat in de wagon is, zoodat de laadmeester kan zien dat alles in orde ontvangen wordt. Als de wagon Dinsdag van Hoogeveen vertrekt is deze uiterlijk Vrijdag hier. Zoo mogelijk zullen wij Zaterdagmorgen 25 dezer e.k. lossen en zorgen dat 't goed op de hoeve is voor den avond.
Wat 't gereedschap aangaat had ik nog 't volgende verzoek: is 't u nog mogelijk een of twee karren te koopen (nieuw of oud) een ploeg, de twee eggen (een lichte en een zware) en 't zaaibakje. U zoudt dit dan alles in de wagon mede kunnen zenden en hadt u direct de werktuigen zooals u deze wenscht. Wat de prijs aangaat, laat ik u hierin vrij, u kunt handelen naar omstandigheden.
1030 Informeer in uw streek nog eens naar pootaardappelen, ik denk dat er nog nodig zullen zijn, door den zachten winter is er meer land gereed gekomen dan verwacht was. Voor de opgaaf der wagon is noodig hoeveel stoelen, kisten, kasten, alzoo, van elk 's stuktal.
1035 Hoogachtend
A.Bos.
- 1040 31 oktober 1917 Helenaveen, 31 Oct. 1917
Waarde Boerma!
Heden mijn boek nazierende, kan ik je mededeelen, dat de Emma Hoeve hierin nog voorkomt met f7910.00.
1045 De interest à 4% bedraagt dus f316.40.
Zie nu zelf maar wat je dit jaar boven de intrest kunt aflossen
groetend
A.Bos.
- 1050 2 oktober 1918 Door dezen deelen wij U mede dat door ons bij de Nationale Bankvereniging Groenerwege en Co. te Hoogeveen ter Uwer behoefte werd gestort F3500,= Waarover door U bij genoemde Bankvereniging kan worden beschikt.
U gelieve bij ontvangstname van dit geld deze brief aan Nationale Bankvereniging te vertonen.
- 1055 1 Nov 1917 afgelost f310.06
12 Jan 1918 afgelost f500.-
15 Oct 1918 afgelost f500-
5 Dec 1918 afgelost f100
- 1060 19 Dec 1918 afgelost f500=1910.06

Naspeuringen van Paul Theelen: Personen in Helenaveen -B-

- 31 december 1918 In 1910 is voor de zuidelijke gronden van deze ontginning een hoeve gebouwd "Emma Hoeve."
- 1065 Hoewel er verschillende geëdigden kwamen geen wenschte te huren.
Om als voorbeeld te strekken hoe veenkoloniale gronden bebouwd moeten worden werd ik zelf in 1911 pachter.
Als bedrijfsleider en onderpachter werd op dit bedrijf gezet J. Boerma uit Nieuweroord bij Hoogeveen, een zoon van een Drenthse veenkoloniale boer. Boerma ontving bedrijfskapitaal waarop 4% interest zou worden betaald en jaarlijks een gedeelte afgelost, na aflossing ging Boerma over als pachter en was de overwinst voor hem.
- 1070 Het bijzonder droge jaar 1911 was voor deze nieuwe gronden zeer nadeelig, de oogst viel tegen.
Van 1911 tot 1916 werd geen rente betaald van het bedrijfskapitaal, het geleden verlies van 1911 werd ingewerkt de veestapel uitgebreid.
- 1075 In 1917 hield hij op met schapen houden door er door een vreemde hond eenige schapen waren doodgebeten, ik kon hem niet meer bewegen verder nog schapen te houden.
In 1918 wordt een belangrijk gedeelte van het bedrijfskapitaal terugbetaald, ik heb hoop dat Boerma spoedig door zijn schuld heen is.
- 1080 15 mei 1919 Door dezen deelen wij U mede, dat wij U de wijk tusschen 1 en 2 Horst kunnen verpachten tot 1 November a.s. van dit jaar voor de prijs van F.100,=. Op voorwaarde dat U als huurder zorg draagt voor een goede afsluiting, zoodat het weidevee niet naar de aangrenzende velden kan overlopen.
- 1085 20 januari 1920 In het bezit van Uw schrijven dato 16 Januari j.l. deelen wij U mede dat, daar wij zelf niet zeker zijn of wij voldoende kalizout zullen kunnen kopen, wij U aanraden zelf voor den aankoop van de door U benodigde hoeveelheid te willen zorg dragen.
- 1090 31 maart 1922 In opdracht van de Directeur de heer A. Bos deelen wij U mede dat geen verkopen door U mogen worden gedaan uit Uw bedrijf zonder machtiging.
- 1095 7 april 1922 Hiermede verzoeken wij U ons de afrekening over de maand maart van het bedrijf Emma Hoeve te doen toekomen.
- 27 juni 1922 Hierdoor deelen wij U mede dat het grasland op Uw boerderij gehooïd moet worden om zooveel mogelijk veevoeder te verzamelen.
- 1100 16 september 1922 Aan de ons verstrekte opgave ontbreekt nog een financieel overzicht. Verzoek ons dit ten spoedigste te doen toekomen.
- 30 september 1922 30 September 1922
Den Heer J. R. Boerma
- 1105 Helenaveen
Mijnheer,
Hiermede bevestigen wij het onderhoud dat U hedenmorgen te onzen kantore gehad hebt, waarbij wij U mededeelden dat wij het bedrijf der Emma-Hoeve, gezien de ongunstige resultaten der laatste jaren, niet op dezen voet wenschen voort te zetten.
- 1110 In verband hiermede zegden wij Uwe betrekking met 1 November aanstaande op.
Kunt U ons omtrent de voortzetting van het bedrijf voorstellen doen, dan zien wij deze in de eerstvolgende week van U tegemoet.
Bevestiging van dit schrijven tegemoet ziende, verblijven wij
Hoogachtend
- 1115 VOOR DE MAATSCHAPPIJ "HELENAVEEN", DE DIRECTEUR
A. Bos
- 5 oktober 1922 5 October 1922
Den Heer J. R. Boerma
- 1120 Helenaveen
Mijnheer,
In antwoord op Uw schrijven dato 4 dezer j.l. hebben wij de eer U het volgende mede te deelen.
- 1125 Uit Uw staat van 17 September j.l. geeft U een overzicht, dat tot 9 September j.l. een geldelijk verlies geleden wordt van F.700.-. Uit Uw Staat van 4 dezer j.l. geeft

Naspeuringen van Paul Theelen: Personen in Helenaveen -B-

- U aan dat de voorraden een waarde vertegenwoordigen van F.700,-, zoodat tot 17 September de onkosten gedekt zouden zijn.
- Uwe opgave van 10 à 20.000 Kg aardappelen meer dan beraamd, op Uw staat dato 4 j.l., zullen toch rijkelijk noodig zijn om de kosten van rooien enz. te dekken, welke niet gerekend zijn.
- 1130 Uit Uw voorstel van 4 dezer j.l. blijkt niet waaruit de gelden gevonden moeten worden om de arbeidsloonen te betalen; wel wordt gesproken over het aanstellen van ruimer personeel. Waarvan moet dit alles betaald worden?
- 1135 Buiten het aanschaffen van vee zullen voor mest arbeidsloonen enz. nog belangrijke sommen noodig zijn, welke niet berekend zijn.
- Uw voorstel om het bedrijf voort te zetten is te vaag, dan dat er redelijkerwijs op kan worden ingegaan verdere gelden beschikbaar te stellen.
- Om de boven omschreven redenen kunnen wij daarom op Uw voorstel niet ingaan.
- Hoogachtend
- 1140 VOOR DE MAATSCHAPPIJ "HELENAVEEN", DE DIRECTEUR
A Bos
- 20 oktober 1922 Voor de goede orde deelen wij U mede dat [wij] onze opzichter van Poederooyen opdracht hebben gegeven de varkens in het bedrijf der Emma hoeve te verkopen. Waarvan wij U verzoeken daar nota te willen nemen.
- 1145
- 22 januari 1923 Helenaveen, 22 Januari 1923
Aan heeren Commissarissen der Mij Helenaveen
- 1150 Mijne Heeren,
Hiermede heb ik de eer mij met het volgende tot U te wenden.
- In de jongste bestuursvergadering is er over het bedrijf der " Emma-hoeve " gesproken, dit was naar aanleiding van mijn schrijven dato 29 October 1920 aan heeren Commissarissen gericht, zoodat ik nu na ruim twee jaar deze zaak in behandeling zie
- 1155 komen. Met de voorstellen, welke in de jongste vergadering over het bedrijf der Emma-Hoeve gedaan zijn, kan ok mij niet vereenigen.
- Ik wensch bij mijn voorstel te blijven gedaan in mijn schrijven dato 20 October 1920, ware hierop toen behoorlijk ingegaan, dan zou het bedrijf der Emma-hoeve zeer waarschijnlijk geen verlies gegeven hebben. Thans wensch ik behoorlijk schadeloos
- 1160 gesteld te worden voor het door mij verstrekte bedrijfskapitaal.
- Wanneer deze zaak geregeld is, kan besproken worden hoe het bedrijf der Emma-hoeve verder zal worden voortgezet. Mijn voorstel is om op het bedrijf der Emma-hoeve een bouwknacht te plaatsen en hem te belasten zoowel met het bedrijf dezer hoeve als met het kultuurland ten noorden der Emma-hoeve en hoeve Willem 111.
- 1165 Beleefd verzoek ik U om mededeeling of het U schikt een vergadering te houden op 26 of 27 Jan. a.s. of welke overige dagen U vrij hebt, gelieve Uw antwoord te richten aan den heer Jhr. v. Kretschmar v. Veen.
- Een spoedige behandeling dezer zaak is zeer dringend gewenscht.
- Hoogachtend verblijve
- 1170 A. Bos.
- 29 januari 1923 Hiermede deelen wij U mede dat wij in den loop der volgende maand een definitieve verandering in het bedrijf der Emma Hoeve zullen brengen en wij U na dien tijd niet meer in onze dienst houden. Meent U tegen dien tijd nog niet geslaagd
- 1175 zijn in het vinden van een andere werkkring dan zijn wij genegen U tijdelijk een onzer leegstaande woningen in gebruik te geven.
- 23 februari 1923 Emmahoeve 23/2'23
Mijnheer!
- 1180 Hedenavond hoorde ik van G Joosten, dat er onder de leden van de Boterfabriek een sterke strooming bestaat om het aanwezige saldo ten bedrage van ruim f600.- onder de leden re verdeelen.
- Joosten zelf scheen er geen voorstander van te zijn. Die wilde liever ter zijnen tijd dit bedrag voor een nuttige of noodige zaak reserveeren.
- 1185 De grootste drijfveer in deze zaak schijnt J v Woesink te zijn, die volgens oordeel van Joosten daarvoor werd ge-inspireerd door A M Spaan.
- Hoog Achtend
JRBoerma
- 1190 31 december 1924
Boerma.

Naspeuringen van Paul Theelen: Personen in Helenaveen -B-

	jaar	personen	koeien	kalveren	geiten	varkens	schapen	paarden
	1912	4	8	5	1	15		2
	1913	4	9	2	1	16		2
1195	1914	5	10	2		1		2
	1915	5	13	6		8	8	2
	1916	6	12	4		14	17	3
	1917	7	16	1		9	27	3
	1918	7	13	8	1	5		2
1200	1919	7	4+3 stieren	13	1	22		2
	1920	8	7	7	1	5		2
	1921	7	8			4		2
	1922	7	1	4		13		4
	1923	7						
1205	van Diepen.							
	1924	11				42		

Totaal perceel-grootte 19 ha 25 a 31 ca in november 1910.

1210 Huur f50 per ha per jaar. Van woeste gronden geen huur tot ze in gebruik worden genomen. Inclusief de woeste gronden was de perceel-grootte 37 ha 8 a 5 ca.

Boers, stationschef

1215 9 oktober 1888 - De heeren Boers, assistent-stationschef te Helenaveen, en Baltes, idem te Lottum, hebben op 1 dezer van standplaats verwisseld.

Willem van der Boom

1220 26 mei 1891 Willem van der Boom heeft een ongeluk gehad toen de nieuwe lokmachine pas was gekomen en zijn arm is toen afgezet en kan nu niet meer verdienen dan 40 ct. per dag. vroeger deed hij loopdienst a 70 ct per dag, daarmee was hij goed tevreden.

vr. Wie doet dat thans

1225 a. De zoon van van Tol, ten minste ik denk het want dezen winter bij de volkstelling deed hij het

Hij zegt verder dat hij wel droog brood moet eten hij heeft 7 kinderen. een dochter verdient volle geld. 2 jongens 3/4 en 1 jongen het halve geld. Doch des winters verdient hij niets. Hij verwoont land met huis voor 70 gld. naderhand heeft hij nog voor 11 gld land bijgekregen.

Ten slotte vraagt hij of hij niet wat meer kan verdienen.

1230 mei 1891 Waarom is Willem v. d. Boom een ongelukkige die slechts 40 ct p.dag verdiend niet meer als looper in dienst maar vervangen door de zoon van V. Tol, zoals gebleken is bij de volkstelling?

1235 14 en 21 juli 1891 27 Kan Willem v d Boom die een ongeluk in dienst der Maatij heeft gekregen niet meer in dienst der Maatij gebruikt worden?

[Vroeger deed hij loopdiensten] Diensten die thans aan de jongen v Tol te beurt vallen, onder anderen bij de volkstelling waarom?

1240 W v/d Boom is in tegendeel voortdurend in dagelijkschen dienst van de Mij, indien hij zelf niet wenscht voor eigen rekening te werken.

Voor volkstelling is v/d Boom totaal ongeschikt.

Andere loopdiensten zijn niet voorgekomen.

J v/ Tol heeft twee boodschappen voor de Mij gedaan, gedurende den tijd dat ik te Hveen gevestigd ben, en ik droeg hem die op om zeker te zijn van de juistheid der uitvoering.

1245 **Boonen, brievingaarder**
26 mei 1891 Boonen brievingaarder.
Hij is gekomen in plaats van v Tol.
vr. Waren er misbruiken, moesten de menschen extra post betalen?

1250 a. Ik weet er niets van, toch vertelde men het.

vr. Stond hij hier goed in aanzien?

a. Hij had een groote fout, tweemaal per dag was hij dronken

vr. Had hij een goede reputatie?

1255 a. Hij was bekend als brutaal, maar misschien lag dit aan zijn humeur. Dikwijls presenteerden de menschen mij 10 of 5 ct. extra. Ik heb dit toen geweigerd. Ik denk nu dat hij die ook kreeg en dat hij hierdoor aan den drank is geraakt.

vr. Drinkt hij nog?

1260 a. Dit moet hij nu wel laten, want hij is werkzaam op het kantoor. In het begin kwam hij [eens op een zondag Cr.] bij mij toen hij dronken was, ik verbood hem toen in dien toestand bij mij te komen, en toen is hij in geen 6 maanden bij mij geweest. vr. Kan U goed met bevolking overweg. heeft U geen last daar U van een andere religie zijt?

a. Neen.
1265 De maatschappij stelt het op prijs dat gij zoo goed Uw plicht doet.

van der Borot

26 april 1923 **Gouden bruiloft.**

1270 Zaterdag herdachten de echtelieden Arnoldus van Essen en Maria van der Borot te Helenaveen den dag, dat zij voor vijftig jaar in den echt werden verbonden. Door de omwonenden was reeds eenigen tijd te voren een feestcommissie samengesteld, welke een collecte hield en het verder op zich nam dezen dag tot een onvergetelijken te maken voor onze oudjes.

1275 Een prachtige eereboog was opgericht, en de straat waar de oudjes wonen, prijkte geheel in vlaggentooi. Ook voor de woning was alles groen, bloemen en guirlandes, terwijl passende opschriften niet ontbraken, 's Morgens ging het gouden paar ter kerke, vergezeld van familie en bekenden. Na de H. Mis werd door een bruidje een bouquet met een verrassing aangeboden. Daarna werd namens alle inwoners van Helenaveen een prachtig cadeau aangeboden, dat de oudjes zichtbaar aangedaan aanvaardden. Van meerdere zijden kwamen felicitaties en gelukwenschen in. Het overige
1280 deel van den dag werd verder in een gezellig samenzijn doorgebracht.

Bos, stationschef

1285 29 juni 1899 - Benoemd tot stationschef 4e kl. te Helenaveen de stations-assistent 2e kl. H. W, Bos te Gouda.

Bos, directeur Adrianus

Adrianus Bos was een tegendraadse persoon

1290 Vanaf 1906 wordt het bedrijf geleid door een goed opgeleide Adrianus Bos, die een flink deel van zijn eigen kapitaal in het bedrijf moest steken en er zeker bij gebaat was dat de onderneming op een zorgvuldige manier omgevormd werd van turf- naar landbouwbedrijf.

1295 Van de Blocquery had hiertoe ook al de nodige stappen genomen, maar Bos wilde zijn eigen ideeën doordrijven, zodat na twee jaren al van de Blocquery - nu als commissaris betrokken bij de maatschappij - ontslag nam en uit Helenaveen verhuisde. Dit was de eerste affaire waarbij directeur Bos betrokken was. Tot zijn dood in 1931 zullen er nog veel meer volgen.

1300 Bos is dus bijna 25 jaar directeur geweest van de Maatschappij Helenaveen; als hij in het dorp komt is hij 31 jaar oud. Voor zijn oude dag heeft hij op een later tijdstip ongeveer 19 ha grond bij de Belgenhoek gekocht voor een huis, maar daarvan heeft hij dus geen gebruik kunnen maken. Enkele broers hebben dit stuk stuk nog altijd in eigendom, overgeërfd via zijn schoonzus Bos-van Gilse van der Pals. Het duidt erop dat hij van plan was in Helenaveen te blijven wonen.

1305 Zijn ziekbed in 1931 is enigszins te reconstrueren doordat belangrijke post - het overschrijven op naam van verkochte aandelen - niet werd afgehandeld. Waarschijnlijk begon dat al eind 1930 en in maart 1931 overlijdt hij de directeurswoning. Daar woonde hij met enkele dienstbodes uit het dorp. Eén van de jongedames fungeerde volgens de overlevering ook als privé-chauffeur.

1310 Het leven van A. Bos in Helenaveen was - lijkt het vanwege de lange duur dat hij in het dorp woonde - een aaneenschakeling van vervelendigheden met werknemers, commissarissen en aandeelhouders, maar deze spelen zich vooral later af. De ontginningen met de Koningshoeven waren zakelijk gezien geen succes. De aangetrokken pachters waren financieel niet draagkrachtig genoeg en ook anderszins niet op de uitdagingen voorbereid.

Bos' beginjaren als directeur in Helenaveen

1315 A. Bos komt als jonge kerel in Helenaveen. Hij neemt ontslag bij een - verder niet bekende - werkgever, en wil niet op proef te werk worden gesteld.

1320 Elders lezen we - wat de auteur niet heeft kunnen verifiëren - : Vóór zijn aanstelling in Helenaveen werkte hij op een plantage in Ned. Indië. Zodoende wordt hij in interviews en vakbondsbladen gemeenlikaangeduid als "koeliedrijver", "slavendrijver" of "slavenhandelaar".

Aandelenverwerving

Van de Blocquery was al op leeftijd, zijn vrouw was in 1899 gestorven, en liet al in 1901 blijken dat er een opvolger gezocht moest worden. Dat ging zeer moeizaam, een

1325 enkele kandidaat nam na de proefperiode ontslag en vertrok weer uit het dorp. Bos meldt zich blijkbaar zelf aan en brengt het nodige geld mee. Een directeur moest voor f15.000 eigen geld aandelen in de Maatschappij bezitten. Er waren maar een beperkt aantal aandelen - zo rond de 1000 - in omloop, zodat de eis 30 aandelen te moeten bezitten helemaal niet zo gemakkelijk te verwezenlijken was. Integendeel, ze zouden her en der bij elkaar gesprokkeld moeten worden. Wel kan Bos 10 aandelen van van de Blocquery kopen. Er volgt een tijdelijke benoeming voor twee jaar, die in 1908 weer voor twee jaar verlengd wordt.

Definitieve benoeming tot directeur

In het voorjaar van 1910 - dus vóór de vondst van de Peelhelm - wordt de aanstelling tot directeur definitief, omdat het verplicht aantal aandelen in Bos' bezit is.

1335 Tevens wordt op 1 juli een vergadering van commissarissen in Helenaveen gehouden, iets wat slechts één keer per jaar gebeurde, omdat het merendeel der bijeenkomsten in hotel Central/Centraal in Den Bosch werden gehouden. *Een gesprek over de vondst van de Peelhelm heeft ongetwijfeld plaats gevonden*, maar in de notulen is daarvan geen spoor terug te vinden! Voor de auteur is de gevolgtrekking duidelijk: *Bos vertelt de commissarissen over de gebeurtenissen die twee weken ervoor hebben plaats gevonden, maar er wordt verder niets in de openbaarheid gebracht.*

1340 Er wordt gesuggereerd dat Bos homoseksueel was, maar verder zijn hierover geen directe aanwijzingen en zeker zijn er geen misstanden bekend.

1345 Hij leefde praktisch alleen in een enorme villa, waar ook een kantoor aan verbonden was. We mogen aannemen dat maar weinigen op de eerste verdieping waar de slaapkamers lagen, kwamen, laat staan dat die iets wisten van een verborgen kast.

Proefboringen naar steenkool

1350 Praktisch gelijktijdig met de komst van Bos naar Helenaveen vinden de eerste diepboringen plaats door de Rijksdienst. Deze heeft klaarblijkelijk alle macht om die werkzaamheden uit te voeren die ze nodig acht. Ook de gemeente Deurne neemt de komst voor kennisgeving aan. Waarom domicilie werd gehouden in Helenaveen is onduidelijk, immer het dorp ligt afgelegen, het station is 8 km verwijderd van de kantoren van de Maatschappij Helenaveen.

1355 Feit is dat men pal vóór de directeurswoning gaat boren. Nu nog is in het weiland een inzinking te zien van de plaats waar het boorgat is geweest. Omliggende grond is later in het boorgat verdwenen. De Maatschappij leverde personeel, o.a. de boormeester, zodat ze er nog wat aan verdiende. De Rijksdienst zal tot 1916 vandaar haar werkzaamheden uitvoeren.

Ontginningen

1360 Enkele jaren later komen de ontginningen ter sprake: men wil grote stukken gereedmaken voor land- en tuinbouw en pachters het werk laten doen. Daarvoor worden door Bos plannen gemaakt die door de Commissarissen worden goedgekeurd. De - vooral protestante - pachters moeten komen uit de kapitaalkrachtige boerenstand uit de rest van het land. Het liep echter niet zo gemakkelijk als men gehoopt had.

1365 De eerste vier jaren was Bos tijdelijk directeur, omdat hij niet de vereiste aandelen in bezit had; overigens bezat hij wel het geld om die te verwerven.

1370 Juist ten tijde van de vondst van de Peelhelm was aan deze onzekerheid een einde gekomen en was zijn positie eigenlijk al onaantastbaar. Hij hoefde alleen aan de commissarissen verantwoording af te leggen, en deze gingen mee in zijn plannen ter omvorming van de Maatschappij tot een landbouw-maatschappij.

Koningshoeven

Juist rond 1910 worden de zogeheten Koningshoeven gebouwd. De bouw van deze grote boerderijen vergde veel kapitaal van de Maatschappij en aandacht van de directeur. We vinden ergens een staatje van de hoeven met hun jaarlijkse huuropbrengst:

1375	Princess Hoeve	13. [ha]	weiland bouwland	verhuurd. f75 p. H.A.
	Wilhelmina Hoeve	18.	6½ weiland bouwland	verhuurd. f80 p. H.A.
	Juliana Hoeve	17.		
	Willem III	20½		
	Hendrik Hoeve	25		
1380	Emma Hoeve	25.		
	Oranje Hoeve	4.	tuin	verhuurd v. f286.
	NassauHoeve	8.66		verhuurd v. f584
	Waldeckhoeve	9.		verhuurd. f484
	Koningshoeve	27.		verhuurd f.1765
1385	Hoeve de Zwijger	24	weiland	verhuurd. f.80 p. H.A.

De werkzaamheden van de directeur van de Maatschappij Helenaveen

Als Bos in 1906 in Helenaveen komt bestaat de Maatschappij al ongeveer 50 jaar. Het is een internationaal opererende onderneming, met zeer veel werknemers en uitgebreide bezittingen, op dat moment geschat op 10 km² en iets later geschat op 17

- 1390 km².
Er werden nog grote stukken grond gekocht van de omliggende gemeenten. Deze moesten dan o.a. nog ingemeten worden en er werden schuren of andere gebouwen op gebouwd. Men wil overgaan op grootschalige landbouw, hiervoor is veel kapitaal nodig en geschikte werknemers.
- 1395 Als Naamloze Vennootschap had de onderneming ook andere uitgebreide verplichtingen: het aanhouden van een aandelenregister, elk jaar een vergadering van aandeelhouders en daarvoor een uitgebreid jaarverslag. En de aandeelhouders verwachtten een oplopende koers en stabiele dividend-uitkeringen.
De werknemers verwachtten een eerlijke werkgever, een goed salaris en goede huisvesting. Hoewel er in de beginjaren keten als woning zijn gebruikt, was de aantrekkelijkheid groot als er goede woningen met een grote tuin beschikbaar waren. Hieraan heeft de onderneming uitgebreid voldaan: er werden doorlopend huizen gebouwd en slechte gesloopt of herbouwd. Toch was de huisvesting een terugkerende klacht, o.a. bij de enquête vanwege de ongeregelheden in 1891.
- 1400 Ook de kerkelijke en gemeentelijke overheid was in grote mate afhankelijk van de onderneming: zij stelde grond en geld ter beschikking voor de kerken, het kerkhof en de scholen. De directeur voerde de gemaakte overeenkomsten elk jaar weer uit. Dan had je natuurlijk de echte werkzaamheden: verveningen en ontginningen. Er werd uitdrukkelijk gezocht naar nieuwe producten en werkwijzen; de gewone kleine Brabantse en Limburgse boer had hiervoor gewoonweg niet de kennis en het kapitaal.
- 1405 Voor elke dienst aan externen werden de kosten doorberekend, wat destijds niet op ieders begrip kon rekenen.
Er was dus wel kapitaal beschikbaar voor de ontwikkeling van mogelijk nieuwe inkomstenbronnen, maar deze moesten door de Raad van Commissarissen worden goedgekeurd. De directeur moest dus plannen ontwikkelen, informatie hiervoor verzamelen, gelden ervoor alloceren; dan moesten de plannen worden goedgekeurd en uiteindelijk uitgevoerd. Voor de uitvoering moest vaak extern personeel worden aangetrokken.
- 1410 Al met al was de directeur een duizendpoot:
1415 een groot eigen vermogen voor de uitoefening van de functie;
goede kennis van verveningen en ontginningen, bosbouw en landbouw;
het kunnen delegeren van de werkzaamheden aan de "bazen" die ook zo genoemd werden;
contacten in binnen- en buitenland voor de verkoop en inkoop van materialen;
contacten met de toezichthouders, zoals de commissarissen, de accountant, de
1420 belastingdienst, het kadaster;
1425 contacten met de pastoor en dominee, de gemeentelijke autoriteiten, het hoofd der school;
elk jaar moest de vergadering van aandeelhouders worden voorbereid en bijgewoond. De genomen beslissingen uitgevoerd en later hierover verantwoording afgelegd.
- 1430 Naar de mening van de auteur voldeed Adrianus Bos aan de eisen die gesteld werden. Wel kwam hij, als man uit het westen van het land van goede komaf en opleiding, in een dorp waar weinig anders te beleven was dan het werk. Toch heeft Bos zover bekend hierover nooit geklaagd. Omdat hij op latere leeftijd een groot stuk land heeft gekocht voor zijn oude dag kunnen we aannemen dat hij verknocht was geraakt aan het
1435 dorp.
Vanwege zijn rijkdom was hij natuurlijk veel beter af dan zijn werknemers, en hij kon zeer gemakkelijk reizen naar plaatsen waar de gemiddelde bewoner van Helenaveen nooit was geweest.
De Raad van Commissarissen vergaderde ongeveer 4 maal per jaar in tegenwoordigheid van de directeur. Ten tijde van de vondst van de Peelhelm was de voorzitter Johann Hermann Christian Heyse, die op 6 augustus 1913 op 74-jarige leeftijd overlijdt, de secretaris F. van Rijckevorsel, verder van Os, Royaards en van Lanschot. De leden van de Raad van Commissarissen noesten ook enkele aandelen in de onderneming bezitten. Zo waren er vergaderingen op 17 december 1909, 25 februari 1910, vrijdag 1 juli 1910
1440 in de Helenaveen, 23 september 1910, 23 december 1910 in Den Bosch.
1445 Opvallend is dat de meeste commissarissen na de begin-periode van van de Griendt, in het algemeen protestant waren, net zoals de directeuren.
- 19 februari 1906 **Aanstelling directeur**
- 1450 De voorzitter zegt dat de commissarissen eenigen tijd geleden een bezoek hebben gehad van den Heer A. Bos die zich aanbeveelt voor de betrekking van directeur des Helenaveen. Hij kan zijn tegenwoordige betrekking niet eerder dan tegen 1 Mei opzeggen, beter zoude het natuurlijk zijn wanneer hij eenige maanden op proef zoude kunnen komen. in dit geval is dit echter onmogelijk. Daar de antecedenten van den
1455 Heer Bos goed zijn en hij op commissarissen een gunstige indruk maakte, wordt

- besloten zijne benoeming in de vergadering van aandeelhouders te ondersteunen. Op deze verg. zal dan worden voorgesteld aan den tegenwoordigen directeur den Heer van de Blocquery 1 Mei eervol ontslag te verleenen.
- 1460 De directeur verklaart zich gaarne bereid gedurende 2 maanden d.i. tot 1 Juli den nieuwen Directeur behulpzaam te zijn. De regeling der vergoeding gedurende die 2 maanden zal hij gaarne aan de commissarissen overlaten.
- 18 juni 1906 **aanstelling v.d. directeur**
- 1465 De voorzitter (de Heer J. H. C. Heyse) opent de vergadering en heet den nieuwen directeur A. Bos welkom, hem de belangen der Maatschappij warm aanbevelende. Hij brengt een woord van dank aan de afgetreden directeur J. C. van de Blocquery en daar deze thans als commissaris zal optreden, betoogt hij de wenschelijkheid dat deze commissaris in spoedeisende gevallen den heer A. Bos zal dienen van advies en zal kunnen optreden als gedelegeerd commissaris, hij stelt voor hiertoe voorloopig
- 1470 machtiging te geven in afwachting dat hieromtrent in de eerstvolgende Bestuursvergadering (daar thans twee commissarissen afwezig zijn) een definitief besluit zal worden genomen. Aldus wordt besloten.
- [...] **waarborgstelling v.d. directeur** Involge besluit van de Algem. Vergadering van
- 1475 22 April 11. dat de Heer Bos geen aandelen als volgens art. 10 der statuten bepaald is, behoeve in te brengen, door een daarmede gelijkstaande waarde, als waarborg van zijn beheer kan storten, worden door hem overhandigd 6 obligaties American Topeca [American Tobacco?] van f1000, welke in ontvangst worden genomen, tegen een aan hem afgegeven en door de aanwezige commissarissen geteekend voorloopig recu, dat door een op zegel nader op te maken akte zal worden vervangen. Aan den Heer van de Blocquery
- 1480 worden zijne 30 aandelen, die als zijn waarborg hebben gediend teruggegeven, tegen intrekking van de in zijn bezit zijnde akte van depot.
- 17 september 1906 **Voorloopig reçu voor den directeur**
- 1485 Een duplicaat daarvan zal dan in de brandkast bij de effecten gelegd worden. Men is van oordeel dat deze maatregel voldoende is omdat over twee jaren degelijke quaestie terug komt.
- 16 juni 1907 **Aankoop huis Helenaveen.**
- 1490 De directeur deelt mede dat hij een huisje gekocht heeft met 2 hect 40 aren land gelegen op den grens van de Helenaveen. Hij heeft dit gedaan omdat hij vernomen had dat er een kroeg zou worden opgericht. wanneer de Mij en nu een vertrouwd persoon als huurder in krijgt, zullen dat de diefstallen verminderen die in die buurt plaats vinden. Er was geen tijd meer om commissarissen over deze zaak te raadplegen zoodat de dir. het op eigen risico gekocht heeft voor den prijs van f1400. hij meent dat het
- 1495 f80 a f100 op zou kunnen brengen. er zijn reeds 3 a 4 huurders voor. De Heer van de Blocquery meent dat de aankoop daarom een slechte geldbelegging van de Mij zou zijn. wil men zulke huisjes aankopen dan zoude het einde er van niet te voorzien zijn en diefstallen zullen er niet door worden tegengehouden.
- 1500 De voorzitter brengt in stemming op de vergadering den aankoop voor de Mij al of niet zal goedkeuren. tot het eerste wordt besloten met twee stemmen tegen van den Heer Heyse en van de Blocquery.
- De secretaris verzoekt de directeur in het vervolg in dergelijke gevallen steeds overleg te plegen met den voorzitter.
- [**koetsier**]
- 1505 De directeur had eerst het voornemen gehad deze zaak nog vooreerst te laten rusten, doch is er bij den Heer van de Blocquery op terug gekomen bij gelegenheid dat hij hem er over sprak een bouw knecht aan te stellen. hij wilde hiervoor nemen de koetsier Kobus Jansen, die toch weinig te doen had welk plan door den Heer vd Blocquery werd toegejuicht. doch de koetsier zelf heeft zich teruggetrokken.
- 1510 De Heer van de Blocquery geeft hiervan als reden op dat het voor hem zeer onaangenaam was dat zijn adviezen als bouw knecht nimmer werden ingewilligd, wel die van den veenbaas de Groot en de timmerman Gielissen. hij vraagt of de oude koetsier nu niet in dienst bij de Mij kan blijven tot mei. In deze tusschentijd zal hij naar eene
- 1515 nieuwe betrekking voor hem uitzien. hij legt een lijstje over waarop is aangeteekend hoeveel malen hij per dag moet inspannen ten bewijze dat hij als koetsier werk genoeg heeft.
- De voorzitter zegt dat de Directeur hem verzekerd heeft dat de koetsier in dienst der Mij kan blijven totdat hij geborgen is.
- 1520 20 april 1908 **Agenda algem. Verg.**
Wordt overgegaan tot het opmaken van de agenda voor de Algemeene vergadering.

Daar de tijd van twee jaren waarvoor de directeur benoemd werd, weldra voorbij is, zal hierin moeten worden voorzien.

- 1525 De directeur vraagt of hij in plaats van 30 aandeelen (volgens de statuten voorgeschreven) niet f15.000 in Americaansche waarden mag blijven deponeren zoals hij thans deed. Het aankopen toch van aandeelen op dit tijdstip, nu ten gevolge van de groote uitgaven in de eerste jaren, ook voor ?? tijd een lagen koers te wachten zal zijn, is geen aangenaam vooruitzicht.
- 1530 de vergadering is van oordeel dat niet van de statuten mag worden afgeweken worden, die het bezit van 30 aandeelen in de Mij voor een directeur verplicht stellen. De kwestie wordt aldus opgelost dat de tijdelijke benoeming met twee jaar verlengd worden. In dien zin zal aan de algem. verg. worden voorgesteld.
- 1535 De directeur zal dan zijn 10 aandeelen kunnen deponeren, en van de 15 mille Americaanse, 5 mille terugnemen, wat het verkiezen van een nieuwe commissaris betreft [...]

25 februari 1910 **Definitieve benoeming directeur.**

- De datum der algem. vergadering wordt vastgesteld op maandag 25 April te 1 uur. Op de agenda zal de definitieve benoeming van den directeur worden geplaatst. Hij verklaart thans in het bezit te zijn van 30 aandeelen.
- 1540

1 juli 1910 **de directeur deponeert 30 aand.**

- De directeur die in de laatste algem. vergadering (dato 25 April 11.) definitief werd benoemd, legt ingevolge art. 10 der statuten nog 20 aandeelen der Mij over, makende aldus met degene die hij reeds had gedeponerd 30 stuks. De Americ. effecten welke hij tijdelijk in bewaring had gegeven werden hem teruggegeven. en de 20 stuks in de brandkast weggesloten.
- 1545

23 december 1910 **Emmahoeve aan den directeur verhuurd**

- De directeur doet nu het voorstel om de Emma-hoeve aan hem zelve te verhuren. hij zal dan een zetbaas ?men uit het noorden, en Smit zou dan huurder kunnen worden van de Prins Hendrik-hoeve die nog gebouwd moet worden.
- 1550 Een langdurige beraadslaging wordt over dit punt gevoerd. Dat het zoo moeilijk is huurders uit het Noorden te krijgen valt zeer tegen.
- 1555 Op ?? het niet zonder bedenking wordt de ? aan den directeur te verhuren omdat daarvan allerlei complicaties het gevolg kunnen zijn, en de personen die de Helenaveen bezoeken toch zullen denken dat zulks een boerderij niet als voorbeeld van een rentegevend bedrijf mag worden genomen, omdat zij onder te gunstige omstandigheden wordt geëxploiteerd. besluit men echter op het voorstel van den
- 1560 directeur in te gaan. waarbij ? als motief geld, dat de boerderij anders leeg zoude staan, hetgeen zeker dan geen verkeerde indruk geven zou. en men op de voorgestelde wijze toch gebruikers ? veenkoloniale bedrijf zou krijgen.
- De directeur huurt dan de boerderij Emma met 20 hectaren, voor den tijd van 6 jaren en op voorwaarden als van Mullekom.
- 1565

- 11 juli 1912 Landbouwkundige excursie [...] Heden (Woensdag) werden de reizigers te één uur te Helenaveen ontvangen aan het station, waar rijtuigen gereed stonden voor den tocht naar de eerste hoeve van de maatschappij. Hier verwelkomde de directeur, de heer A. Bos, zelf lid van de afd. Cultura en oud-Wageninger als de meeste aanwezigen, het gezelschap en bood hun een smakelijk koffiemaal aan, waarna de bezichtiging van de boerderijen een aanvang nam. [...]
- 1570

15 juni 1915
Deurne 15.6.15.

- 1575 WelEdgeboren Heer

- Met bevreemding las ik den inhoud van Uw geëerd schrijven en haast ik mij U te berichten, dat ik mij niet bewust ben mij ooit omtrent de woning van mej. Krijnen-de Bie te hebben uitgesproken als in den zin van Uw schrijven vervat. De al of niet geschiktheid van die woning is tusschen de Gemeente en Mij nooit een onderwerp van gedachtenwisseling geweest.
- 1580

- 1585 den Heer ABos Hoogachtend
directeur Mij Helenaveen
te Helenaveen ? Crobach

18 januari 1918 **Invitatie aandeelhouders.**

1590 De directeur bespreekt een plan, om bij het 60 jarig bestaan van de Helenaveen, de aandeelhouders uit te noodigen dezen zomer een bezoek aan Helenaveen te brengen. De vergadering vereenigt zich met dit denkbeeld, dat later in de verg. van aandeelhouders zal worden gepraeciteerd.

3 april 1918 TELEGRAM 4067, 22 woorden

1595 sGravenhage, den 3/4 1918, ten 12 u. 10 m. des nmiddags.

Helenaveen ten 2 u. 15 m. des nmiddags.

Directeur Helenaveen

1600 Zaak veenarbeiders heeft onze volle aandacht hebben bereids voorstel aan Minister gedaan zullen over enkele dagen hierop terugkomen
Erdike

21 januari 1919 **Helenaveen 21 Januari 1919**

1605 Aan den Heer Directeur der Maatschappij Helenaveen te Helenaveen

1610 Daar ik in den morgen van 21 dezer mij bevond op U kantoor en dan U vroeg om een kleine loonsverhoging in deze tijd omreden dat ik met het toegekende loon met mijn gezin bijna niet kan uitkomen, gaf U mij ten antwoord dat ik niet ijverig genoeg in mijn dienst was, ten minste zoo ik het heb opgevat

1615 Daar ik een half jaar bij U in dienst ben en altijd op mijn eigen de politiedienst bij dag en nacht in de diverse terreinen van de maatschappij helenaveen heb verricht waarvan ik overtuigd ben en dat mij heden morgen is gebleken dat ik geen dienst genoeg had gedaan volgens U zeggen

1620 Daar ik altijd meende dat ik mijn dienst goed verrichte te Helenaveen wat echter heden morgen mij is gebleken dat niet het geval is zoo zou ik met al mijn getrouwe diensten die ik als politie man heb verricht Helenaveen misschien nog eens moet verlaten als onbekwaam politie man wat ik echter niet van plan ben te doen.

1625 Naar aanleiding van heden morgen heb ik de eer Uweledele te verzoeken mij des avonds den politie te willen doen voor schrijven van welke voorgeschreven dienst ik U dan iederen dag rapport van zal uit brengen zoodat ik iedere dag overtuigd kan zijn of ik mijn dienst goed gedaan heb of niet

1625 't Welke Doende
JvdHeide [?]

4 april 1919

Maatschappij Helenaveen

1630 Helenaveen, 4 April '19

Afschrift telegram

Minister van Landbouw Handel en Nijverheid
den Haag

1635 Excellentie,

Ondergeteekende Adrianus Bos, Directeur der Maatschappij Helenaveen wonende te Helenaveen richt zich met het volgende verzoek eerbiedig tot U.

1640 Ter voorkoming van arbeidsconflicten heeft hij de looneischen der arbeiders ingewilligd en zijn de loonen welke dit jaar in de veenderijen Alhier betaald zullen worden voor het afzonderlijk turfwerk van dertig tot vijftig procent boven de loonen van het afgelopen jaar.

Beleefd verzoekt hij U om den turfprijs in evenredigheid te verhoogen met het bedrag van de meerdere onkosten dat dit jaar voor den turf zal moeten worden uitgegeven.

1645 Indien het voor U een bezwaar is om de turfprijzen te verhoogen dan verzoekt ondergeteekende U om de turfindustrie geheel vrij te laten en niet langer onder het Rijkskolendistributie bureau te laten. Gaarne doet hij afstand van de regeeringsgarantie voor den prijs en afname van den turf indien het veenderij bedrijf slechts geheel vrij wordt gelaten in den verkoop en prijs van den turf.

1650 Hetwelk doende enz, w.g. A. Bos

6 augustus 1919 **Staking.**

c De directeur brengt de staking des Helenaveen ter sprake, reeds bij

Naspeuringen van Paul Theelen: Personen in Helenaveen -B-

1655 rondschrijven aan commissarissen medegedeeld en uiteengezet. Hij voegt er aan toe dat op 2 Aug 22½ hect haver en rogge verkocht zouden worden. er was echter uitgestrooid dat als er een bod op kwam, het binnenhalen belet zou worden. - (Behalve deze zijn nog 7 * 3 Hect.+3 Hect aardappels voor eigen gebruik) - Niemand deed een bod, de directeur voegt er aan toe dat de pastoor te Helenaveen en Grashoek tegenageerden, en aan het het verzet voornamelijk te wijten is. Wordt verder de staking zelve besproken, de meerderheid der commissarissen is van meening dat men er tegenwoordig

1660 niet buiten kan afgevaardigden van bonden te ontvangen ook al komen zij uit den vreemde. De Heer v. Kretschmar vraagt wat de directeur gedaan zou hebben indien de Haarlemsche Bond van Ned. R.K. Bond van Bloemist Tuin en landb. ook verstand van veenderijen had gehad, waarop de direct. antwoordde dat hij dan wellicht met hun gesproken zou hebben. Verder zegt de dir. dat over de kwestie van de bouwloonen onderhandeld kan worden, doch hier gaat het er om of men de Bond al of niet erkennen zal.

1665 De voorz. brengt het schrijven ter sprake van den Heer van Beek, Burgemeester van Deurne dato 5 Augustus, heden morgen reeds door eenige commissarissen ontvangen waarbij hij en de pastoor te Deurne hunne medewerking aanbiedt om aan het conflict een einde te maken.

1670 Ofschoon men van meening is dat deze medewerking moet worden aanvaard, is men van oordeel dat dit schrijven had moeten worden toegezonden aan den directeur en wordt de secretaris opgedragen tot zoo spoedig mogelijk aan de Burgem. van Deurne mede te deelen dat hij zich in deze te wenden heeft tot den Heer A. Bos als directeur der

1675 Mij.

23 september 1919 De voorzitter verzoekt den directeur inlichtingen te willen geven betreffende het einde van de staking.

1680 De directeur deelt hierop mede dat de correspondentie die in de vorige vergadering werd overlegd, werd doorgezet en dat men ten slotte tot overeenstemming is gekomen zoals hij reeds in een rondgegaand schrijven mededeelde.

Van de aangeboden bemiddeling van den Burgemeester van Deurne en van pastoor Roes is dus geen gebruik gemaakt. De directeur zal nu ook afschrift van de laatste correspondentie overleggen. deze zullen allen gauw door de secret bewaard worden.

1685 In aansluiting hiervan deelt de voorz. mede dat hij in verband met het adres aan H.M. de Koningin-Moeder van bewoners van Helenaveen, waarin wordt betoogd dat ten gevolge van de tegenwoordige directie misstanden in de Helenaveen zijn, en dientengevolge H.M naam als Beschermvrouwe misbruikt wordt, een bezoek heeft gehad van den Hofmaarschalk Jhr. Mr. W. Roëll. Hij heeft hem gelukkig kunnen mededeelen dat er een oplossing

1690 gevonden was, en de staking was geëindigd.

Intusschen heeft ook de directeur een schrijven aan H M de K. M. gericht omdat hij zich persoonlijk beleedigd gevoelde door het adres van de bewoners des Helenaveen. In dat schrijven deelde hij o.a. mede dat de toestand op de openbare school aldaar te wenschen overliet. In het antwoord dat de directeur namens H.M. mocht ontvangen werd

1695 de vraag gesteld of het geen aanbeveling zou verdienen dat, indien dit zoo mocht zijn, er aandacht van het schooltoezicht er op gevestigd werd.

De directeur voegt hieraan toe dat werkelijk het onderwijs op die school in dien mate te wenschen overlaat, dat beampten der Mij hun voornemen te kennen gaven het veen te verlaten, indien daarin geen verandering kwam.

1700 De verg. is van oordeel dat men dit had moeten schrijven aan den schoolopziener, en dat het beter geweest ware H.M. de Koningin-Moeder niet te mengen.

22 januari 1923 Helenaveen, 22 Januari 1923
Aan heeren Commissarissen der Mij Helenaveen

1705 Mijne Heeren,
Hiermede heb ik de eer mij met het volgende tot U te wenden.
In de jongste bestuursvergadering is er over het bedrijf der "Emma-hoeve" gesproken, dit was naar aanleiding van mijn schrijven dato 29 October 1920 aan heeren

1710 Commissarissen gericht, zoodat ik nu na ruim twee jaar deze zaak in behandeling zie komen. Met de voorstellen, welke in de jongste vergadering over het bedrijf der Emma-Hoeve gedaan zijn, kan ik mij niet vereenigen.

Ik wensch bij mijn voorstel te blijven gedaan in mijn schrijven dato 20 October 1920, ware hierop toen behoorlijk ingegaan, dan zou het bedrijf der Emma-hoeve zeer

1715 waarschijnlijk geen verlies gegeven hebben. Thans wensch ik behoorlijk schadeloos gesteld te worden voor het door mij verstrekte bedrijfskapitaal.

Wanneer deze zaak geregeld is, kan besproken worden hoe het bedrijf der Emma-hoeve

1720 verder zal worden voortgezet. Mijn voorstel is om op het bedrijf der Emma-hoeve een
bouwknicht te plaatsen en hem te belasten zoowel met het bedrijf dezer hoeve als met
het kultuurland ten noorden der Emma-hoeve en hoeve Willem 111.
Beleefd verzoek ik U om mededeeling of het U schikt een vergadering te houden op 26
of 27 Jan. a.s. of welke overige dagen U vrij hebt, gelieve Uw antwoord te richten
aan den heer Jhr. v. Kretschmar v. Veen.
Een spoedige behandeling dezer zaak is zeer dringend gewenscht.

1725 Hoogachtend verblijve
A. Bos.

15 juni 1928 **Dagvaarding van A. Bos**

In Naam der Koningin.

1730 De AMBTENAAR VAN HET OPENBAAR MINISTERIE bij het Kantongerecht te Helmond
Gelast de dagvaarding van:
Adrianus Bos. geboren te Ridderkerk, 14 December 1874. Directeur der Maatschappij
"Helenaveen" wonende te Deurne, Helenaveen, H.154.
om op Donderdag den 28en Juni 1928 des voormiddags te 10½ uur te verschijnen ter
1735 openbare terechtzitting van het Kantongerecht te Helenaveen, gehouden wordende in het
gewone lokaal der terechtzittingen (....) ten einde terecht te staan ter zake dat hij
den 29en Mei 1928, des namiddags circa 4½ uur onder de gemeente Deurne, ter plaatse
genaamd "Helenaveen" in elk van twee aldaar gelegen perceelen weiland toebehoorende
aan de Maatschappij "Helenaveen" van welke Maatschappij hij, verdachte, directeur is,
1740 en zoo in deze qualiteit gebruiker is van die perceelen weiland, een onder zijn
toezicht staande niet goedgekeurde stier, met vrouwelijke runderen heeft laten
weiden, en wel in een perceel met circa 20 en in een perceel met circa 25 stuks
vrouwelijk runderen.
De Ambtenaar van het Openbaar Ministerie voornoemd,
1745 (get.) Sieben?
Voor eensluidend afschrift,
De rijksveldwachter Sieben
ROERMOND,
15 Juni 1928.

1750 **EXPLOIT VAN BETEEKENING.**

In het jaar 1900 achtentwintig den 19en Juni heb ik ondergeteekende:
Peter, Gerard, Theodoor, Sieben rijksveldwachter, te Griendtsveen, op last van den
Heer Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht te Helmond,

1755 **GEDAGVAARD:**

Adrianus Bos

Geboren te Ridderkerk 14 December 1874.
Directeur der Maatschappij "Helenaveen" woonende te Deurne-Helenaveen H154.
om als verdachte te verschijnen ter openbare terechtzitting van voormeld
1760 Kantongerecht op den tijd en ter zake als in ommestaand bevelschrift vermeld.
Mijn exploit heb ik gedaan ter woonplaats van den verdachte aan zijne woning
sprekende met hem in persoon/~~zijn huisgenoot~~
aan wien ik aldaar afschrift heb gelaten van het bevelschrift van mijn lastgever en
van dit mijn exploit.
1765 Geteekend Sieben
Voor eensluidend afschrift,
de rijksveldwachter
Sieben

1770 **Bosch, directeur G.**

13 februari 1885 wordt overgegaan tot de benoeming van een directeur.
De heeren Henny en v Ryckevorsel zijn stembureau.
309 stemmen worden uitgebracht op G Bosch
1 " " blanco.

1775 De heer GBosch verklaard de na uitnodiging daartoe aan den voorzitter de betrekking
aan te nemen, makend hij reserven voor de aanvaarding tot hij aan de eischen der
statuten voldoet.
wordt overgegaan tot de benoeming van [...]

1780 **Bos [G. Bosch?]**

uit het kasboek van Leo Theelen:
9 juni 1928 Bosch G. verkoop 50 eendagskuikens 15,00

Bosch (anderen)

- 1785 14 mei 1891 Lambertus Bosch werkzaam op de fabriek.
Hij zegt dat de werklieden op de fabriek verdacht werden als de schuldigen aan het opstootje en dat hij nu bang is het te moeten misgelden. zijn zwager Godefridus Janssen is vertrokken omdat zijn keet onbewoonbaar was, hij kwam om een andere woning doch kreeg er geen, en nu is hij ook bevreesd!
- 1790 vr. Zijn er dus geen schuldigen op het fabriek?
a. Dat zeg ik niet.
vr. Is er geen complot?
a. Wij willen reclameeren omdat ? sommigen maar 75 ct. verdiend hadden. des avonds was het kantoor dicht; den volgenden dag s zondags, na de mis zijn wij naar den directeur gegaan, toen zijn wij naar Verhoeven gezonden. dien avond zijn toen de glazen bij de directie ingegooid.
hij vervolgt:
Er zijn al menschen die geld kregen voor een koe doch ik zou niet eens kunnen krijgen voor een geit.
- 1795 Toen het Koningsfonds bekend werd gemaakt had hij geen schuld. doch nog 32 ct te goed iedereen kreeg toen voor 5 gld turf, doch hij slechts voor 4.68.
vr. Zijt gij bang omdat gij Roomsch zijt?
a. Neen
vr. Waarom dan?
- 1800 a. Omdat ik bang ben verdacht te worden als belhamel.
vr. Waarom komt gij dan hier? om U vrij te pleiten?
a. Omdat ik bang ben ook eens te moeten weggaan
- 26 mei 1891 G Bosch pootmeester
- 1810 Hij zegt dat de directeur het niet met hem eens is. vroeger heeft hij gesnoeid. nu heeft hij het niet gedaan. hij is ziek geweest en hij was er blij om dat hij toen niet kon snoeien.
Uit 3½ hectare dennen moesten 18.000 stuks in een jaar gekapt worden in plaats van er 5 jaar over te doen.
- 1815 De Duitse pootmeester heeft De zaak in Helenaveen bedorven.
Mijnheer Bosch heeft altijd zooiets op zichzelf hij is een voorstander van heksenmast en dit geeft hier niet.

- 1820 1 januari 1940 Omnummering van huisnummers
oud H118 weduwe L. Bosch nieuw H103

uit het kasboek van Leo Theelen:

31 december 1940 Bosch H. mais en kappen in boomgaard, etc -21,00

1825 **Bots**

Botter

- ? mei 1891 3/ bij no 31.
Edele Achbare Heeren
- 1830 Daar wij als Overijselsen wel van gedachten waren om ons beklag niet mondelijk tot u in te brengen, hebben wij besloten Dit met een brief te doen. Wel hopen we dat dit om beklag met deze brief van u Achbre Heeren zal aan genomen worden. Het beklag dat wij hebben wij ondergetekendenden is eenerlei. Het luit dan dus ten eerste dat wij zooveel moeten betalen voor de brand hetwelk is 40 cent per meter die in de keten
- 1835 wonen en die in de huizen wonen nog 15 cent per meter extra hetwelk wij niet gewoon zijn Ten tweeden dat wij niet het turf graven het werk te zwaar moeten maken voor het loon hetwelk met turf leggen omringen en vuren alles moeilijk valt Ten derden dat de smelen die verpagt worden dat die ons zoo worden opgejagt door boeren van elders dat wij genoodzaakt zijn duur te pagten of ons vee dat wij hebben te verkopen, en als
- 1840 wij ons vee verkopen moeten kunnen wij geen mest maken, daar vloeit van zelf van dat wij niet verbouwen kunnen, en als wij niet verbouwen kunnen wij niet bestaan
Uw onderdinaren
J. Seinen
G. v.d. Sleen
- 1845 G Kleine
J. Botter
J Schonewille
Jan Derks

1850 H Slot
E de jong

van de Bovenkamp, tuinder

26 mei 1891 Bovenkamp en A Buis tuinders
1855 Zij betalen hoge pacht, 40 gld voor de woning. 25 schuur, 50 gld per hectare voor het land.
vr. Betaalt gij dan allen 50 gld?
a. Ja voor oud tabaksland wordt overal 50 gld betaald. er wordt echter wel boerenland voor 25 gld verhuurd.
vr. Moet er druk gemest worden
1860 a. Thans moet er druk gemest worden, verleden jaar ook wat. alleen het eerste jaar niet.
De Protestanten worden hier verdrukt, dat komt door het koningsfonds want er wordt ons verweten dat wij er het meest bij geprofiteerd hebben.
Zij klagen verder dat den welput bevuild is. Op het einde der staar is nog een andere
1865 put die van onderen geheel verrot is.

14 en 21 juli 1891 [40] Bestaat er aanleiding om aan de tuinders in het algemeen of in het bijzonder afslag van pacht te geven voor langeren of korteren tijd?
1870 Afslag van huur komt mij onge?den voor. De huren zijn niets te hoog. In droogere jaren praepereren zij daar; natte jaren zijn voor hen ongunstiger. Zij begaan de fout van meerder gunstige uitkomsten te willen dekken: 1° Door hunne teelt te vervroegen - waardoor ze meer en meer blootgesteld zijn aan ongunstig weder.
2° Door hunne teelt eenzijdig uit te breiden, waardoor zij de markt overvoeren, en den prijs zeer drukten. 3° Daar aan erkend insolide of onverhaalbare leden te
1875 verkopen, die hooger prijs bieden, maar eindigen met wanbetaling
Tuinders die kalm en flink werken hebben zelf in natte jaren te Hveen goede uitkomsten.
Toch zijn er enkele tuinders, Wed. C. Veldhuizen, J v/d Hurk, J. Bakker, misschien ook J v/d Bovenkamp, die voor dit jaar eenige aanspraak maken op vergoeding hebben.
1880 Door nalatigheid van onze zijde is hun land onder water geraakt en te nat gebleven ten gevolge van het lossen der Sevenummerpeel.
Zoude er sprake zijn van afslag dan verdient het ernstig overweging, de kultuur eenvoudig te doen wegvallen en de huizen aan turfgravers te verhuren. Dat is dan meer in het belang der maatschappij.

1885 *uit het kasboek van Leo Theelen:*
31 december 1934 Bovenkamp Alb. v.d. kersenpluk -13,00
24 september 1923 Bovenkamp van 15 broedeieren 0,75
31 december 1924 Bovenkamp van broedeieren 13 1,04
1890 1 januari 1940 Omnummering van huisnummers
oud H139 A. v.d. Bovenkamp nieuw H122

van de Branden

1895 **van Breda, veenbaas**
24 maart 1917 Een der veenbazen is ernstig ongesteld. deze zal vervangen moeten worden. De andere "Breda" is betrapt op oneerlijkheid. De directeur zoude een opzichter willen aanstellen die tevens tekeningen van gebouwen kan maken.
1900 27 april 1917 De directeur deelt mede dat de opzichter Breda (zie vorige notulen) aan hem heeft medegedeeld te gaan vertrekken. Op deze wijze is een lastige kwestie vanzelf opgelost. De opzichter is 45 jaar in dienst geweest.

1905 **Bremer**
23 oktober 1929 Ondertrouwd: Johannes Bremer, oud 24 j. en Sina Bies, oud 23 j., beiden te Helenaveen.

uit het kasboek van Leo Theelen:
1910 10 maart 1932 Bremer aan de deur -1,75
31 oktober 1931 Bremer? 20 kg appels f1.- 0,00
31 december 1935 Bremmer bonen f1.88 1,88

Brink

1915

Bronnenberg, onderwijzer

23 augustus 1911 H.J. Bronnenberg, Helenaveen: hoofdakke

1920

23 oktober 1915 **Deurne**. Raadsvergadering, gehouden op Woensdag 13 October om half vier n.m.

[...] Goedkeuring Raadsbesluit, om de jaarwedde van den onderwijzer Bronneberg te Helenaveen, tijdens de mobilisatie ten volle uit te betalen.

1925

24 augustus 1918 Examen Hoogduitsch l.o. H.J. Bronneberg, Helenaveen

Brouwer, pachter

3 maart 1932 Daar een der pachters, Brouwer, geen nieuw huurcontract wenscht te teekenen, wordt besloten beslag te leggen voor de achterstallige pacht tenzij hij alsnog teekent.

1930

9 november 1933

Den Heer G. J. Brouwer Helenaveen

verzoeken wij U bij deze het ons toekomende binnen zes dagen na heden te doen toekomen, stellende U bij deze in het geval dat U hieraan niet mocht voldoen

1935

vooralsdan in gebreke.

Vertrouwende dat U ons niet zult noodzaken tot het nemen van minder aangename maatregelen verblijven wij

Hoogachtend

1940

9 november 1933

Den Heer G. J. Brouwer Helenaveen

Mijnheer,

In aansluiting op het onderhoud van hedenmiddag berichten wij U onder voorbehoud van onze rechten en sans préjudice het volgende:

1945

In dit voorjaar hebt gij op ons kantoor verzocht een regeling te treffen ten opzichte van Uw huur verschijnende in dit jaar betreffende het land met de boerderij bij U in gebruik.

Wij kwamen overeen dat Uw huur zou bedragen F.1200.- (Twaalf honderd gulden) zijnde 24 HA à F.50.- en te betalen zoodra het U mogelijk was, maar in ieder geval vóór of op 1 November 1933. Tevens huurde U een stuk weiland in het zoogenaamde Volkmeer tegen een huurprijs van F.300.- (Drie honderd gulden) te betalen eveneens volgens de bovenstaande voorwaarden.

1950

Dezen zomer kwam bij een bespreking met uw vrouw naar voren Uwe bezwaren tegen de regeling van vorige jaren en hebben wij toen toegezegd, dat na betaling van de bedragen die U over dit jaar schuldig werd, wij bereid waren een nieuwe overeenkomst met U aan te gaan en de achterstallige schuld nader te regelen.

1955

Deze toezegging doen wij bij deze gestand.

Daar gij tot heden geen betalingen gedaan hebt [...]

1960

1 januari 1940 Omnummering van huisnummers

oud H32 G.J. Brouwer nieuw H36

1965

16 maart 1940 Met den pachter Brouwer zal men probeeren tot een oplossing te komen wat betreft de achterstallige pacht. Hij zal f1700. hiervan moeten voldoen en de achterstallige pacht van het afgelopen jaar voor algeheele kwijting. Zijn zoon zal dan de boerderij na afloop van de pacht kunnen inhuren.

19 april 1940 Door C. J. Brouwer zijn f1700 gestort.

1970

22 februari 1944 Te k. trekharmonica f95, en haardkachel f100. G. Brouwer H 36 Helenaveen.

Broze

1975

van Bruggen

21 juni 1928 Ned. Herv. Kerk.

Aangenomen naar Charlois ds. G. J. Koolhaas te Oud-Beyerland; naar Helenaveen ds. W. A. v. Bruggen te Goëngarijp.

Naspeuringen van Paul Theelen: Personen in Helenaveen -B-

1980 29 november 1930 **HELENAVEEN. - Afscheid dominé.** - Na Zondag afscheid genomen te hebben van zijn gemeente, heeft Ds. Van Bruggen ons dorp verlaten met bestemming naar Doeveren bij 's-Bosch. Zoolang er geen nieuwe dominee is aangesteld, zullen de diensten en 't Catechesatie-onderwijs worden geleid door Ds. Meester uit Deurne, die eertijds als zoodanig in Helenaveen werkzaam was. Moge het Ds. Van Bruggen gegeven

1985 zijn nog vele jaren in Doeveren te mogen werken.

1 januari 1940 Omnummering van huisnummers
oud H41 W.A. van Bruggen nieuw H40

1990 **Bruggenwirt**

22 december 1922 De Meijerijsche Courant meldt dat de brug in Helenaveen is ingezakt. Vijf jongens vielen in het water, vier konden zich zelf redden, en de 13-jarige M. Bruggenwirt redt de 10-jarige jongen De Vries.

1995 *uit het kasboek van Leo Theelen:*

31 december 1922 Bruggenwirth J. lesgeld 25,00

1 oktober 1924 Bruggenwirth J. pensioen derde kwartaal 219,00

14 december 1924 Bruggenwirth J. pensioen vierde kwartaal (per J. Bruggenwirth) 219,00

2000

Bruis

HELENAVEEN. -- Notaris Haffmans, 9 Juli, 9 uur, ter plaatse voor de mij. Helenaveen en voor de kinderen Bruis, veldvruchten.

2005 **van Brunshot, onderwijzeres**

5 september 1914 **Herten.** Tot onderwijzeres aan de openbare school te Helenaveen is benoemd mejuffr. W. van Brunshot, alhier.

de Bruyn

2010

Buis, tuinder

26 mei 1891 Bovenkamp en A Buis tuinders

Zij betalen hoge pacht, 40 gld voor de woning. 25 schuur, 50 gld per hectare voor het land.

2015 vr. Betaalt gij dan allen 50 gld?

a. Ja voor oud tabaksland wordt overal 50 gld betaald. er wordt echter wel boerenland voor 25 gld verhuurd.

vr. Moet er druk gemest worden

a. Thans moet er druk gemest worden, verleden jaar ook wat. alleen het eerste jaar niet.

2020

De Protestanten worden hier verdrukt, dat komt door het koningsfonds want er wordt ons verweten dat wij er het meest bij geprofiteerd hebben.

Zij klagen verder dat den welput bevuild is. Op het einde der staar is nog een andere put die van onderen geheel verrot is.

2025

26 mei 1891 H van Stockum en G. Buis

Vroeger was Buis een nieuw huis beloofd. er is thans slecht water. de huur is te hoog. 50 ct voor tabaksland is veel te duur. hij heeft 2½ hect. verder nog 1/2 hectare bouwland a 25 ct.

2030 v. Stockum bewoont hetzelfde huis als Buis. hij zegt dat zij er zoo op aan worden gekeken alsof zij allen krijgen van het Koningsfonds.

23 september 1892 [of 1891]

Culemborg 23 Sept. 1892/1891

2035

WelEd ? Heer

Hierbij de aanvraag van A. Buis ? ? gel?en terug.

U zult mij toegeven dat die man er kwaad voorzit net een schuld van

159

41 oud voorschot

2040

100 nieuw "

f 300 te zamen aan de Maatsij en het koningsfonds, waarbij nog wel andere schulden ons niet bekend, zullen bijkomen.

Van het voorschot in 1889 van het Fonds genoten heeft in 3 jaar slechts f59 kunnen afdoen, nog geen 8 stuivers per hedet/bunder?.

2045

Ik meen dat hij sterker is in het geloof dan in het tuindersvak.

Naspeuringen van Paul Theelen: Personen in Helenaveen -B-

Ik voeg hierbij het Reglement van het koningssfonds, dat ik na inzage gaarne zal terugontvangen.

De Heer R. vd H is voorzitter
v Rijckevorsel " Secretaris
? ? Directeur van het Fonds

2050

De opbrengst van den October of november ?ngs? aan effecten van het Fonds zal ik bij den Heer v Lanschot in de Kas der Mij Helenaveen doen storten.

Hoogachtend

Uw ? d

2055

Cremers

8 november 1902 4. Op DONDERDAG 20 NOVEMBER, om 10 uur voormiddag, te Helenaveen op de Geldersche straat, op verzoek van A. Buis, wegens vertrek:

1 beste versche melkgevende koe, 2 scheutelingen.

2060

Verder den geheelen inboedel, als:

2 kasten, 2 kachels met turfbak, voederketel, ladetafel, 3 gewone tafels, 2 hanglampen, staande lamp, 2 spiegels, schilderijen, 2 leunstoelen, 6 beste stoelen, 6 gewone stoelen, kanarievogel met kooi

2065

10 vim ongedorschen haver en eene partij ongedorschen erwten, 1000 pond hooi, eene partij Saksische aardappelen.

3 perceelen te velde staande mangelwortelen, 1 perceel idem wortelen, enkele perceelen idem groengras, 4 perceelen idem knolrapen, 10 perceelen erwtenrijzen, 12 perceelen boonenstaken.

2070

Verder alle akker- en schuurgereedschappen, 5 broeiramen en wat verder te koop zal worden aangeboden.

N.B. Te veld staande vruchten vooraf te bezichtigen.

Posten beneden 5 gulden à contant, overigens mits borgstelling.

uit het kasboek van Leo Theelen:

2075

19 augustus 1922 Buysverkoop 80 kg jutteperen à 12 cent+40 kg zoete à 5 cent 11,50

24 september 1923 Buis 28 broedeieren 1,40

31 december 1938 Buys de, Asten H. Communie Leen -16,97

23 maart 1926 **Burgerlijke Stand.**

2080

DEURNE. Ondertrouwd: Jan v. Poederooij, oud 24 jaar en Jacoba Buis, oud 31 jaar, beiden te Helenaveen; Roelof Jonkers, oud 24 jaar te Zuidwolde en Jaantje A. Buis, oud 27 jaar, te Helenaveen.

den Burger, protestant godsdienstonderwijzer

2085

9 december 1888 J. den Burger uit Harderwijk begint als godsdienstonderwijzer

26 mei 1891 De ZEHeer van den Burg, voorlezer te Helenaveen.

2090

Deze Heer deelt mede dat terwijl vroeger de kerk slechts door een twaalftal personen werd bezocht, er thans soms een groot honderdtal ter kerke komt. daaronder zijn echter ook de bewoners van de Halt. De verhouding onderling is goed, hij heeft wel eens vernomen dat het soms vroeger niet zoo was.

Als zijn groote grief geeft ZEH echter te kennen dat des winters de arbeiders die in het veen geen werk hebben geen verlof kunnen bekomen om elders te gaan werken, zelfs niet als zij beloven terug te zullen komen.

2095

Burton

Bussing

2100

26 oktober 1872 Heden behaagde het der Goddelijke Voorzienigheid tot zich te roepen, onzen dierbaren Echtgenoot en Vader, den Heer

Joannes Matthias Deckers,

na eene kortstondige ongesteldheid, voorzien van de HH. Sacramenten der stervenden, in den leeftijd van ruim 51 jaren.

2105

Wat wij hierdoor verliezen zullen diegenen beseffen, die den overledene van nabij gekend hebben.

A. M. J. Deckers-Bussing.

Mar. Deckers.

Jacques Deckers.

Elisab. Deckers.

2110

HELENAVEEN, 22 October 1872.